

Onderwerp Cultuurpijlers

Steller A. van der Molen

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 77 35 Bijlage 7

Ons kenmerk 6431790

Uw brief
Datum 27-06-2017 van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Graag informeren we u over hoe de stand van zaken van de Cultuurpijlers, zoals vastgesteld in de cultuurnota 2017-2020 *Groningen, City of Talent*.

De cultuurpijlers zijn onderdeel van de strategie 'Een sterke basis en ruimte voor vernieuwing'. Samen met de provincie en op advies van de Kunstraad zijn er zeven cultuurpijlers aangewezen, zij vertegenwoordigen ieder een kunstdiscipline. De aangewezen pijlers zijn;

• Groningen Museum	Beeldende kunst
• NNO	Klassieke muziek
• SLAG	Letteren
• Eurosonic Noorderslag	Popmuziek
• Club G&R, NNT	Theater en dans
• Het Houten Huis	Jeugdtheater
• Noorderzon	Festivals

De cultuurpijlers zijn professionele instellingen uit de kunstensector van bewezen vertrouwen en kwaliteit, die bijdragen aan het landelijk of zelfs internationaal profiel van Groningen. We vragen van deze instellingen een extra inspanning op het gebied van samenwerking en het aangaan of versterken van verbindingen, binnen en buiten de keten. Daarnaast vragen we hen een voortrekkersrol te hebben en kleinere instellingen zakelijk of artistiek te ondersteunen. Dit alles met als doel de culturele infrastructuur in de stad te versterken. In het najaar van 2016 hebben de cultuurpijlers plannen ingediend waarin werd aangegeven hoe zij hun cultuurpijlertaken vorm gaan geven.

Hieronder volgt een korte samenvatting van hoe de instellingen hebben aangegeven hun cultuurpijlertaken in te vullen;

- **Groninger Museum**

Het museum zet in op de Collectie Groningen. Om een overzicht te krijgen van de langdurig uitstaande bruiklenen wordt de collectie geïnventariseerd. Tevens wordt ingezet op De Ploeg. Naast het handhaven, bestendigen en uitbreiden van deze eigen collectie is er een groeiende vraag naar verdere exploitatie van dit belangrijke erfgoed. Daarnaast wil het museum een moederrol vervullen voor kleinere musea waarbij museummedewerkers kunnen helpen met inhoudelijke expertise en praktische adviezen.

Er is een aantal aandachtspunten. De plannen van het museum gaan nog sterk uit van het belang van het eigen museum. Daarnaast is het Groninger Museum benoemd tot cultuurpijler voor beeldende kunst, dat zien we nog onvoldoende terug. We gaan met het museum over bovenstaande punten in gesprek.

- **NNO**

Het NNO zet in op samenwerkingen met Club Guy&Roni voor een project voor het voortgezet onderwijs en met WERC voor een multimediale voorstelling bij een concert. Daarnaast ontwikkelt het NNO TIP-talks (talent, innovation and public) in samenwerking met o.a. Studium Generale en het Prins Claus Conservatorium. Zij werken samen met een aantal regionale partners om de belangen van de noordelijke regio te behartigen. Ook biedt het NNO ondersteuning aan kleinere ensembles en muziekinstellingen op het gebied van o.a. marketing.

Het plan van het NNO is positief ontvangen. Het orkest wil naast haar corebusiness klassieke muziek ook interdisciplinaire en andere verbindingen aangaan.

- **SLAG**

SLAG werkt samen met het Groningse 'letterenveld' zoals het Groninger Forum, Het Poëziepaleis, boekhandels, uitgeverijen etc. Ook wordt regelmatig samengewerkt met literaire en culturele partners buiten de stad. Er worden nieuwe projecten opgezet zoals een tour van vrouwelijke dichters en spokenword artiesten actief in onze provincie en een samenleesproject met een organisatie uit Liverpool om het lezen te stimuleren.

De plannen van SLAG zijn een mooie aanvulling op het huidige aanbod. Het bereik in de provincie en stad wordt door de extra bijdrage vergroot en SLAG heeft de mogelijkheid een aantal lang gewenste projecten te realiseren. Het is daarom van belang om scherpe keuzes te maken over wat mogelijk is binnen de bestaande middelen.

- **ESNS**

ESNS werkt actief samen met diverse bedrijven, instellingen en individuen in stad en regio. Daarnaast bieden ze Groninger talent een podium, bieden ze gelegenheid te netwerken en ontwikkelen ze gezamenlijk met het bedrijfsleven nieuwe producten en diensten.

Aandachtspunt is dat vrijwel alle activiteiten gericht zijn op het festival waardoor de zichtbaarheid door het jaar heen beperkt is. Doel van de cultuurpijlergelden is mede blijvende ondersteuning bieden aan lokale instellingen. We gaan hierover met ESNS in gesprek. Overall zijn de plannen ambitieus en goed onderbouwd.

- **Club G&R, NNT**

Club G&R, NNT werkt met vele partijen samen zowel regionaal, nationaal als internationaal. Daarnaast zijn zij ambassadeur voor het eigenzinnige en creatieve Groningse verhaal. Zij ondersteunen jonge makers door het beschikbaar stellen van expertise en hun netwerk.

Het plan van Club G&R, NNT sluit goed aan bij de doelstellingen van het cultuurpijlerschap. Het is een toonaangevende instelling die open staat voor vernieuwende allianties en die een interessante invulling geeft aan brede maatschappelijke thema's.

- **Het Houten Huis**

Het Houten huis ontwikkelt kunst- en verdiepingprojecten voor mensen die niet vanzelfsprekend in aanraking komen met cultuur. Zij werken daarbij samen met instellingen uit de hele regio (o.a. De Noordelingen, Grand Theatre) die zich met jongeren en jeugd bezighouden. Ze willen samenwerkingen die nu soms nog incidenteel zijn, structureel maken en bestaande projecten uitbreiden van de stad naar de provincie.

Het plan van Het Houten Huis is positief ontvangen. Ze zijn erg gericht op samenwerking en door de extra bijdrage hebben ze de mogelijkheid activiteiten nog verder uit te breiden. Aandachtspunt is wel dat het een kleine organisatie is met beperkte formatie. Het is daarom van belang om scherpe keuzes te maken over wat mogelijk is binnen de bestaande middelen.

- **Noorderzon**

Noorderzon heeft een bestaande samenwerking met veel instellingen en kunstenaars. Nieuw in deze is de samenwerking met Verhalen van Groningen, rondom een lokale productie en de actieve verbondenheid met LINK050 en MJD in begeleiding van mensen met "een gouden randje".

In de plannen van Noorderzon is het af en toe lastig om de scheidslijn tussen bestaande activiteiten en cultuurpijlerplannen te onderscheiden. Dit is deels ook inherent aan de opzet van ons cultuurpijlerfonds maar meer focus kan helpen om de toegevoegde waarde scherper te definiëren. We gaan met Noorderzon in gesprek om de meerwaarde van de cultuurpijlers het komende jaar beter te definiëren.

Gezamenlijke planvorming door de pijlers

Ook de pijlers zelf zijn zoekende naar hoe ze overstijgend kunnen bijdragen. Een positieve ontwikkeling is dat de pijlers elkaar hebben opgezocht om te kijken hoe ze gezamenlijk invulling kunnen geven aan hun nieuwe rol. Uit hun eerste bijeenkomst is een aantal overstijgende punten gekomen die de pijlers bindt. Met deze punten willen de pijlers inzichtelijk maken aan raad en staten wat hun gezamenlijke plannen zijn. De belangrijkste punten zijn deze;

- De pijlers gaan de komende vier jaren expertmeetings organiseren, met gasten uit gezamenlijke (inter-)nationale veelzijdige netwerken. De experts worden ingezet voor kennisdeling met hele lokale veld.
- (Startende) makers/instellingen kunnen bij de Kunstraad een expert-gesprek aanvragen met één van de pijlers. De cultuurpijlers stellen een aantal uren beschikbaar voor het geven van advies, het delen van kennis en ervaring, en om te helpen het netwerk te verstevigen. De Kunstraad is met name gericht op kleinere

instellingen en bediend zowel de provincie als de stad. Zij zijn daarom een logische verbindende partij.

- Samen met de RUG en de Hanzehogeschool gaan de pijlers onderzoek doen naar de volgende punten; - hoe kunnen partijen gezamenlijke marketing opzetten, - hoe kunnen publiekscijfers centraal worden verzameld, en hoe kunnen partijen gezamenlijk onderzoeksopdrachten oppakken. Een goed voorbeeld hiervan is Station Noord, waarin podiumkunstinstituten samenwerken, en ook educatie gezamenlijk wordt opgepakt.

Beoordeling

Samen met de provincie hebben we de plannen beoordeeld. In de plannen komt goed naar voren wat de pijlers doen om kleinere instellingen te ondersteunen. Er worden o.a. expertmeetings georganiseerd met verschillende kennisinstituten om kennis uit te wisselen, maar ook bieden pijlers hun diensten aan op bijvoorbeeld het gebied van publiciteit en marketing. Daarnaast worden kleinere instellingen in staat gesteld om samen te werken in een aantal grote projecten.

We hebben ook een aantal aandachtspunten, met name op het gebied van het aanbrengen van focus. De cultuurpijlers zijn een nieuw onderdeel van de cultuurnota. We willen hier samen met de partijen werkenderwijs vorm aan geven. Om deze reden blijven we in overleg, maar we hebben het vertrouwen dat we met het cultuurpijlerschap een goede impuls geven aan de culturele infrastructuur. De provincie en wij vinden dat de ingediende plannen voldoende basis bieden om de aanvullende subsidies vanuit het cultuurpijlerfonds te beschikken.

Verdeling bedragen

In eerste instantie waren we van plan om op basis van de ingediende plannen binnen de bandbreedte te subsidiëren. Er is echter op verzoek van de cultuurpijlers besloten om bij alle bedragen in het midden van de bandbreedte te gaan zitten. Het doel hiervan is om gezamenlijk op een positieve manier te starten en werkenderwijs de komende periode verder invulling te geven aan de pijlers. Een beoordeling aan de voorkant past hier niet goed bij.

Groninger Museum:	€ 75.000,- en € 100.000,-	(beeldende kunst)	€ 87.500,-
NNO:	€ 25.000,- en € 50.000,-	(klassieke muziek)	€ 37.500,-
SLAG:	€ 25.000,- en € 50.000,-	(letteren)	€ 37.500,-
Eurosonic Noorderslag:	€ 75.000,- en € 100.000,-	(popmuziek)	€ 87.500,-
Club Guy and Roni, NNT:	€ 75.000,- en € 100.000,-	(theater en dans)	€ 87.500,-
Het Houten Huis:	€ 40.000,- en € 60.000,-	(jeugdtheater)	€ 50.000,-
Noorderzon:	€ 75.000,- en € 100.000,-	(festivals)	€ 87.500,-
	-----		-----
Totaal:			€ 475.000,-

Hieraan draagt de gemeente Groningen een bedrag van €75.000,- bij zoals afgesproken bij het vaststellen van de cultuurnota.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Peter den Oudsten", written over a horizontal line.

de burgemeester,
Peter den Oudsten

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Peter Teesink", written over a horizontal line.

de secretaris,
Peter Teesink

GRONINGER MUSEUM – AANVRAAG CULTUURPIJLERFONDS

(Mariëtta Jansen, Jenny Kloostra en Margreet Eriks, oktober 2016)

Groninger Museum: Maatschappelijke functie en rol

De klassieke, en door de International Council of Museums als museumdefinitie vastgestelde, hoofdtaken van een museum zijn: verzamelen, bewaren, onderzoeken, presenteren en overdragen.

Iets uitgebreider kan men het museum omschrijven als een uniek instituut in de publieke sector dat door het tonen van materieel bezit bijdraagt aan immateriële waarden van een samenleving, variërend van het genot van beeldende kunst; kennis van en bezinning op (visuele, materiële aspecten van) cultuurgoederen uit heden en verleden; tonen van de blijvende waarde van zowel traditie als vernieuwing; bijdrage aan de discussie over de aard en kwaliteit van de openbare ruimte, zowel in letterlijke als figuurlijke zin.

Daarbij verleent de eigen collectie diepgang aan het museum als 'plek van samenkomst' (zowel in fysieke als in overdrachtelijke zin) in de samenleving en biedt een context voor het actuele expositiebeleid: zij fungeert als een geheugen, als een referentiepunt en ijkpunt waaraan het nieuwe getoetst en op waarde geschat kan worden.

Het Groninger Museum is daarbij zeer publieksgericht, zoals ook blijkt uit het mission statement:

Collecties en presentaties vormen samen met educatie de basis van het Groninger Museum. Het Groninger Museum is extrovert en veelkleurig en richt zich op een breed publiek. Met de presentaties, van nationale en internationale betekenis, wil het Groninger Museum het publiek verwonderen en aanzetten tot meningsvorming.

Het Groninger Museum, dat een zeer breed verzamel- en expositiebeleid heeft, variërend van regionale archeologie en voorwerpen van Groninger (cultuur)geschiedenis, via het expressionisme van De Ploeg en het postmodernisme uit de late twintigste eeuw, tot aan hedendaagse kunst, mode en design, wil aan al bovengenoemde aspecten gestalte geven.

Binnen stad en ommeland wil het Groninger Museum een bindende factor zijn, die reflecteert op heden, verleden en toekomst van de regio, maar ook verbeeldingsrijke perspectieven en verbindingen met de wereld daarbuiten biedt.

Groninger Museum: Samenwerkingsverbanden

Het Groninger Museum werkt op vele, zeer diverse manieren samen met tal van organisaties in stad en ommeland en daarnaast ook in (inter)nationaal verband, waarvan wij hieronder een globaal overzicht proberen te geven.

Het Groninger Museum heeft een 'moederrol' voor kleinere musea en aanverwante instellingen in stad en provincie Groningen, waaraan kort- of langdurige bruiklenen

worden afgestaan en waar museummedewerkers indien mogelijk helpen met inhoudelijke expertise en praktische adviezen.

Op dit moment staan langdurige bruiklenen uit bij: Museum Stad Appingedam, Vesting Museum Bourtange, Museum Wierdenland (Ezinge), gemeente Groningen, GRID (Groningen), provincie Groningen, Museum Slag bij Heiligerlee, Nationaal Rijtuigmuseum Museum Nienoord (Leek), Stichting Borg Verhildersum (Leens), Ennemaborg (Midwolda), Fraeylemaborg (Slochteren), Museum Klooster Ter Apel, Veenkoloniaal Museum (Veendam), Openluchtmuseum Het Hoogeland (Warffum), Stichting Nicolaaskerk (Oldenzijl) en de Protestantse Gemeente Kantens-Stitswerd.

Aparte vermelding verdient hier de relatie met de Menkemaborg, die feitelijk samen met 90% van de inrichting eigendom is van het Groninger Museum, maar die beheerd wordt door een eigen stichting die zelfstandig beleid voert en waarmee op tal van manieren wordt samengewerkt.

Om een actueel overzicht te krijgen van de langdurig uitstaande bruiklenen in de regio, zal de nieuw aan te stellen conservator in opleiding de komende twee jaar werken aan een uitgebreide en gedetailleerde inventarisatie, op basis van archief- en veldonderzoek. Met deze inventarisatie wordt niet alleen een actueel beeld van de collectiemobiliteit binnen de provincie verkregen. Tevens worden contacten met beheerders van collectieonderdelen van het Groninger Museum aangehaald of vernieuwd. Dit biedt eveneens de mogelijkheid om met deze collega's in gesprek te gaan en hen te adviseren over het beheer en behoud, conservering en restauratie, alsmede de educatieve en publicitaire mogelijkheden van de collectie te bespreken.

Daarnaast zijn in (als voorbeeld) 2015 tijdelijke bruiklenen geplaatst bij: Sint Bernardus Kloostermuseum (Aduard), Museum Stad Appingedam (Appingedam), Museum De Oude Wolden (Bellingwolde), Academie Minerva (Groningen), gemeente Groningen, GRID (Groningen), Noordelijk Scheepvaartmuseum (Groningen), UMCG (Groningen), Museum Nienoord (Leek), Hervormde Gemeente Maarland (Loppersum), Fraeylemaborg (Slochteren), Museum Klooster Ter Apel (Ter Apel), Veenkoloniaal Museum (Veendam) en het Openluchtmuseum Het Hoogeland (Warffum).

Aan De Verhalen van Groningen wordt inhoud, beeldmateriaal en een financiële bijdrage geleverd.

Met de Groninger Archieven en het Noordelijk Scheepvaartmuseum maakt het Groninger Museum actief deel uit van Manifest Presentatie van Groninger Geschiedenis ('geschiedenis driehoek').

Het Groninger Museum is medeorganisator van de Dag van de Groninger Geschiedenis en neemt deel aan De Nacht van Kunst & Wetenschap. Er wordt structureel samengewerkt met Stichting de Ploeg, o.a. bij de uitgave van het Ploegjaarboek.

Directeur Andreas Blühm zit in het comité van aanbeveling voor het mede door de Stichting Herstel Erfgoed De Marne op te richten Ploegcentrum in Wehe den Hoorn en heeft tevens zitting in het bestuur van Stichting 100 jaar De Ploeg.

Groninger Museum: Vervullen voortrekkersrol

De collectie De Ploeg vormt een kernverzameling binnen het Groninger Museum. De Kunstkring De Ploeg, opgericht in 1918, bracht in Groningen een op de Duitse Brücke

geïnspireerd expressionisme tot bloei. In de jaren '20 en '30 vormde De Ploeg een avantgardistische kunstenaarsbeweging die een factor van belang was in het Groninger kunstklimaat, en die behalve het expressionisme een abstract-geometrische richting kende. Bijzonder is dat de kunstenaars hun internationaal georiënteerde kunstontwikkeling verbonden aan puur Groninger motieven, met name het Groninger landschap. De sprankelende beeldtaal, gekoppeld aan deze Groninger identiteit spreekt nog altijd een breed publiek aan.

Al vanaf de jaren '50 vormt De Ploeg een speerpunt in het verzamel- en expositiebeleid van het museum. Sinds die tijd kent De Ploeg een groeiende publieke belangstelling. Het Groninger Museum onderhoudt vanuit haar spilfunctie op het gebied van De Ploeg samenwerkingsverbanden met tal van stichtingen, instellingen en groeperingen, die ieder op hun eigen wijze betrokken zijn bij De Ploeg. Van belang op het gebied van het verzamelbeleid is de samenwerking met de Stichting De Ploeg (opgericht in 1982). De stichting werft actief fondsen voor de aankoop van kunstwerken die in langdurig bruikleen aan het Groninger Museum worden afgestaan. Samen met de stichting organiseert het Groninger Museum activiteiten voor donateurs en wordt het Ploegjaarboek uitgegeven. Een voorbeeld van samenwerking op het gebied van onderzoek vormde het Werkmanproject (2002-2010) een onderzoeksproject waarbinnen samengewerkt werd met het Stedelijk Museum Amsterdam, de Stichting H.N. Werkman en de Rijksuniversiteit Groningen.

In de regio werkt het Groninger Museum samen met instituten als de Rijksuniversiteit Groningen, de Hanzehogeschool en in het bijzonder de Academie Minerva, de HOVO, tal van musea in de stad en de provincie, het UMCG, de Stichting Beringer Hazewinkel, de Stichting Oude Groninger Kerken, het Groninger Landschap, de Stichting Beeldlijn, de Stichting Johan Dijkstra, de RHC Groninger Archieven (het Ploegarchief is ondergebracht bij de RHC-GA en in 2011 voor het publiek digitaal toegankelijk gemaakt) en daarbuiten samenwerkingsverbanden met musea in binnen- en buitenland, de Vereniging Rembrandt en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Met bijzondere activiteiten richt het Groninger Museum zich op specifieke doelgroepen, zijn er educatieve programma's gericht op basisschool en voortgezet onderwijs, waarin ook deze kunstgeschiedenis verbonden wordt met de directe omgevingen van de jeugd. De Ploeg neemt eveneens een belangrijke plaats in in het Kunst-op-maat project (Groninger Museum in samenwerking met Stichting de Hoven) ten behoeve van mensen met Alzheimer en hun mantelzorgers. Met behulp van de geschilderde landschappen van De Ploeg kunnen deze bezoekers beelden uit hun eigen verleden herkennen.

Het Werkmanjaar in 2015, met de bijbehorende tentoonstelling en activiteiten, werd bijvoorbeeld mede mogelijk gemaakt door de Stichting Werkman 2015. Met het oog op de komende grote manifestatie en overzichtstentoonstelling rondom *100 jaar De Ploeg* in 2018 is er inmiddels een nieuwe Stichting in het leven geroepen, de Stichting 100 jaar De Ploeg, die het mede mogelijk maakt tal van activiteiten in 2018 op brede schaal te initiëren, niet alleen in de stad maar ook in de provincie, vergelijkbaar met het succesvolle Werkmanjaar.

Met betrekking tot het cultuurpijlerschap speelt De Ploeg dan ook een belangrijke rol. Naast het handhaven, bestendigen en uitbreiden van de eigen collectie is er een groeiende vraag naar verdere exploitatie van dit voor stad en ommeland belangrijke erfgoed. Dit blijkt niet alleen uit het in ontwikkeling zijnde Ploegcentrum in Wehe den

Hoorn, maar bijvoorbeeld ook uit de roep om De Ploeg en het landschap steeds zichtbaarder met elkaar in verbinding te brengen.

Tot op de dag van vandaag bepalen de schilderijen van Ploegkünstenaars zoals Jan Wiegers, Jan Altink, Johan Dijkstra en anderen mede onze blik op het Groninger landschap. Om dit bijzondere gegeven te benadrukken wordt gedacht aan het integreren van deze typerende kleurrijke Ploegschilderijen met de plek waar die werken ooit tot stand kwamen. Dit zou bijvoorbeeld kunnen door het plaatsen van (informatieve) billboards of anderszins. Er zijn talloze plekken die daarvoor in aanmerking kunnen komen, zoals de oude Groninger kerken, typerende streek- en dorpsgezichten of zomaar een mooi uitzicht op het Hogeland. In combinatie met de Ploegkunst wordt de beleving van het Groninger landschap bewust versterkt en omgekeerd. Daartoe is een inventarisatie nodig van bijzondere plekken om zo het culturele geheugen van Groningen nog aantrekkelijker op de kaart te zetten.

Groninger Museum: Uitvoering rol als cultuurpijler

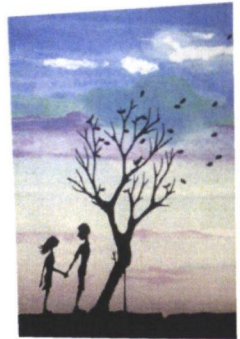
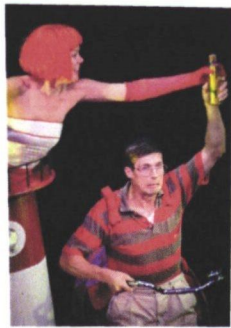
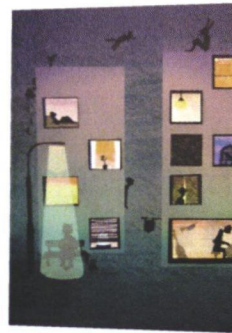
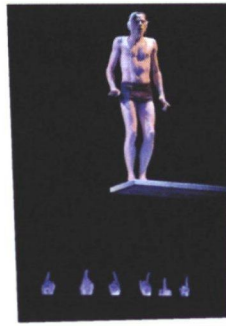
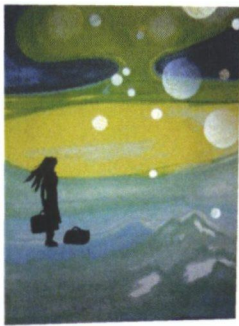
Dit alles is bewerkelijk. Het grote knelpunt van het Groninger Museum is dan ook de personele bezetting. Ondersteuning van de conservator De Ploeg en kunst van de 20ste eeuw is dan ook wenselijk. Gedacht wordt aan een assistent (0,8 fte) waarbij inschaling afhankelijk is van opleiding, leeftijd en ervaring.

Groninger Museum: Tot slot

In veel opzichten vervult het Groninger Museum al de rol van cultuurpijler. Wij nemen de erkenning door de gemeente en provincie Groningen van het Groninger Museum als cultuurpijler zeer serieus en zullen alles in het werk stellen om deze rol en taak naar behoren en tevredenheid (blijvend) uit te voeren.

Vanzelfsprekend hoopt het Groninger Museum op een definitief en positief besluit door de gemeente en provincie Groningen met betrekking tot onze aanvraag voor het cultuurpijlerschap.

Mocht u nog vragen hebben over het hierboven vermelde, aarzelt u dan niet niet contact op te nemen met Andreas Blühm, algemeen directeur Groninger Museum. Telefoon-nummer (050) 3666 504 of via de e-mail: abluhm@groningermuseum.nl.

AANVRAAG CULTUURPIJLER 2017-2020

Het Houten Huis // 31-10-2016

Het Houten Huis wil een voortrekkersrol vervullen op het gebied van samenwerking binnen de jeugdcultuur, samenwerken tot in de verste uithoeken van de stad en provincie Groningen. Samenwerken om van elkaar te leren en om een gemeenschappelijk doel na te streven: uitzoeken wat er leeft in de maatschappij en de wens om daar d.m.v. kunst (én andere disciplines) iets tegenover te stellen. Juist door samenwerking brengen we verschillende groepen bij elkaar en zorgen we op een creatieve manier voor verdieping en reflectie.

Dit willen we doen door middel van:

1. **Verbinding:** samen met andere (niet)culturele instellingen ontwikkelen we kunst- en verdiepingsprojecten voor mensen die niet vanzelfsprekend in contact komen met kunst en cultuur.
2. **Kennis delen:** meer inzetten van medewerkers van Het Houten Huis bij het adviseren en ondersteunen van andere organisaties én het openstellen voor ideeën van andere organisaties.
3. **Uitbreiding basisplannen:** uitbreiden van onze activiteiten die al onder de Cultuurpijler vallen en in plaats van eenmalige samenwerkingen komen tot structurele samenwerkingen.

Ad 1. Verbinding

De missie van ons gezelschap is om een zo breed mogelijk publiek te bereiken.

Breed in die zin van zo groot én divers mogelijk. Jong én oud, kunstminnend publiek uit de stad maar ook bijvoorbeeld mensen uit krimpgebieden, achterstandswijken, vluchtelingen of mensen met een beperking. Juist deze missie, maakt dat wij een vanzelfsprekende Cultuurpijler zijn. Want om deze diverse groepen te bereiken, werken we samen met veel andere (culturele) organisaties. We delen ons creatieve vermogen met anderen en staan open om nieuwe samenwerkingsverbanden aan te gaan.

Ontmoeting staat centraal. Bijvoorbeeld tussen mensen met een verschillende etniciteit. Of tussen mensen die gewend zijn om hun creativiteit in te zetten en mensen met totaal andere capaciteiten uit bijvoorbeeld het bedrijfsleven. Of tussen kinderen uit het regulier onderwijs en kinderen uit het speciaal onderwijs. Ontmoetingen vinden plaats bij voorstellingen, maar ook bij de andere projecten zoals de bibliotheekdagen, workshops of door het samenwerken met andere (culturele) organisaties.

Om een divers publiek te bereiken moeten we naar plekken waar nog niet veel kunst is of waar mensen wonen die niet vanzelfsprekend in contact komen met kunst. Met zeer uiteenlopende culturele en maatschappelijke instanties zoals Resto van Harte, stichting de Vrolijkheid, theater Geert Teis, het Grand Theatre, de Theaterwerkplaats in Kantens, theater De Molenberg en andere cultuurpijlers, bereiken we deze mensen. Het gemeenschappelijke doel om deze groepen te bereiken verbindt ons. We brengen samen kunstprojecten naar krimpgebieden of zorgen dat ook vluchtelingen of mensen met een beperking, kinderen uit alle lagen van de bevolking in contact komen met kunst én met elkaar. Want juist de ontmoeting tussen verschillende soorten mensen zorgt voor een verfrissende manier van kijken en wederzijds begrip.

We willen meer ouders betrekken bij culturele activiteiten. Juist in afgelegen gebieden willen we zorgen voor een grotere betrokkenheid van ouders bij de culturele activiteiten van hun kind op school. We proberen meer ouders te enthousiasmeren om kinderen in schoolverband naar het theater te brengen. We betrekken ze vervolgens bij de educatieve activiteiten én de voorstelling. Op deze manier verwachten we meer betrokkenheid en meer 'culturele reuring' in de omgeving.

Bij voorstellingen streven we naar een zo divers mogelijk publiek. We zullen bij vrije voorstellingen bijvoorbeeld kinderen uit een asielzoekerscentrum of van het doveninstituut uitnodigen en een nagesprek organiseren waar ook regulier publiek aan deelneemt. Of we nodigen bij een schoolvoorstelling ouderen uit van een seniorenflat in de buurt van de school. Hun verschillende manieren van interpreteren en reageren tijdens een voorstelling kunnen voor een levendige en verfrissende theaterervaring zorgen. Door een educatieprogramma, een lezing of een workshop wordt het publiek uitgenodigd om verder met elkaar in gesprek te gaan en zo (ook) elkaar beter te leren kennen.

Onder 2 en 3 staan meer voorbeelden hoe we onze missie concreet vormgeven.

Ad 2. Kennis delen

Als Cultuurpijler jeugdtheater delen wij onze artistieke en organisatorische kennis en vaardigheden graag met andere organisaties in de regio. We gaan nieuwe connecties aan en bestaande relaties breiden we verder uit, altijd in creatief partnerschap.

Wij willen artistieke, zakelijke, productionele en educatieve adviezen of begeleiding geven aan podiuminstellingen, scholen en andere maatschappelijke organisaties en bedrijven. Dit kan in de vorm van een workshop, lezing of als gespreksbegeleider voor het meedenken over nieuwe plannen en strategieën.

Er is een aantal organisaties die ons al eerder benaderd heeft voor advies en hulp. Bijvoorbeeld theater de Steeg, die vroeg om artistieke adviezen bij het maken van een nieuwe voorstelling en hulp bij het opzetten van een beter productieplan. De Groningse theatermaakster Lotte Dunselman vroeg om artistieke adviezen bij het maken van een jeugdproductie. Ook de Hanzehogeschool vraagt van tijd tot tijd om adviezen m.b.t. de lessen cultuureducatie.

Het voornemen is om minimaal een keer per jaar een dag met verschillende workshops te organiseren voor uiteenlopende (culturele) instanties. De onderwerpen van de workshops zullen, afhankelijk van de vraag, verschillend zijn.

We vinden het belangrijk dat mensen met hun vragen en initiatieven bij ons terecht kunnen. Maar we gaan zelf ook actief op zoek naar nieuwe (culturele) organisaties en bedrijven waarmee we een link denken te hebben. Door een uitwisseling van kennis en visies ontstaan mogelijk nieuwe vragen en ideeën.

Ad 3. Uitbreiding basisplannen

Veel projecten die Het Houten Huis onderneemt, naast het spelen van voorstellingen, vallen al onder het 'Cultuurpijlerschap'. Nu wij een officiële Cultuurpijler worden, kunnen we deze projecten uitbreiden. In ons beleidsplan 2017-2020 staan verschillende activiteiten die we vaker willen uitvoeren of juist verdiepen. Zo willen we de bibliotheekweek niet alleen in de stad Groningen maar ook in regionale filialen organiseren en een eenmalige les op de Weekendschool kan structureel worden.

Andere voorbeelden zijn:

Uitbreiding Cultuurmenu. Het huidige Cultuurmenu (waarvan Het Houten Huis medeoprichter is), bestaat uit een aanbod van theatervoorstellingen, concerten en museumbezoek voor het primair onderwijs in de stad Groningen. De komende jaren willen we het Cultuurmenu uitbreiden met dans en erfgoed en het ook aanbieden aan scholen in de regio. Samen met het Groninger Museum kijken we of het mogelijk is de Museumbus via ons Cultuurmenu actiever in te zetten om meer, tot nu toe onbereikbaar, publiek uit de regio in het theater en het museum te krijgen.

We zetten een netwerkplatform op met de educatieafdelingen van de verschillende podiuminstellingen in Groningen. We delen de wens om meer samen te werken met betrekking tot de educatieprogramma's en willen een nieuwe, overzichtelijke procedure om ons aanbod gebundeld te communiceren met het onderwijs in de stad en in de regio.

Met de pabo zorgen we voor een standaardonderdeel van het curriculum: studenten wonen een voorstellingsbezoek en nagesprek bij van Het Houten Huis. Hiermee krijgt 'reflecteren op kunst' een vaste plek in de opleiding.

De samenwerking met Coach4You willen we intensiveren. Bij onze eigen vrije voorstellingen reserveren we standaard een aantal kaarten voor de kinderen die zijn aangesloten bij Coach4You. Deze kinderen worden een jaar lang na schooltijd individueel begeleid door een persoonlijke coach die activiteiten met ze onderneemt. Wij bieden ze een voorstellingsbezoek aan met iets extra's, bijvoorbeeld een 'kijkje in de keuken'.

3x3x3x is een internationaal samenwerkingsverband. Drie theatermakers uit Berlijn, Groningen en Gent komen bij elkaar op 'residentie' en maken met jongeren uit de betreffende stad een voorstelling. Het uitgangspunt is om van elkaar te leren. De makers zijn tijdens die residentie ook 'beschikbaar' om bijvoorbeeld workshops te geven (pilot in 2017, als het succesvol is, wordt er een Europese subsidieaanvraag gedaan voor 2018-2019).

Met al deze (verbindende) projecten bereiken we een dwarsdoorsnede van de samenleving, zorgen we voor verdieping en reuring én bouwen we aan het theaterpubliek van de toekomst.

Tot slot

Om alle bovenstaande doelen te realiseren, wordt er tijd beschikbaar gesteld voor de artistiek- en zakelijk leider, de medewerkers educatie, productie en PR. Zij kunnen vervolgens een aantal uren per project ingezet worden. Onze educatief medewerker krijgt meer uren en wordt aangesteld als 'Cultuurpijler coördinator'. Zij zal de vaste contactpersoon zijn, nieuwe verbindingen leggen en alle plannen en aanvragen coördineren.

Op onze website komt een speciale pagina met alle informatie over de mogelijkheden. Ook gaan we de sociale media gebruiken om onze nieuwe functie verder bekendheid te geven.

De totale aanvraag voor het Cultuurpijlerschap is €60.000. We gebruiken €30.000 van de deze subsidie voor de activiteiten die al in ons beleidsplan 2017-2020 staan en die sowieso al vallen onder het Cultuurpijlerschap. De resterende €30.000 besteden we aan uitbreiding en nieuwe activiteiten.

Cultuurpijler Podiumkunsten 2017-2020

Gemeente Groningen &
Provincie Groningen

Stichting Noord Nederlands Toneel

Bloemstraat 38 | 9712 LE Groningen

Postbus 7090 | 9701 JB Groningen

Telefoon 050 588 54 40

Email info@nnt.nl

Website www.nnt.nl

KvK 41010066

ANBI anbi.federatiecultuur.nl/organisatie/napk/noord-nederlands-toneel

Stichting Dansvoorziening Noord (Club Guy & Roni)

Akkerstraat 97a | 9717 KZ Groningen

Postbus 1520 | 9701 BM Groningen

Telefoon 050 573 21 94

Email info@clubguyandroni.nl

Website www.clubguyandroni.nl

KvK 02078752

ANBI anbi.federatiecultuur.nl/organisatie/kunsten-92/club-guy-roni/

Groningse School

De afgelopen jaren heeft zich organisch een 'Groningse school' gevormd. De combinatie van eigenzinnige en innovatieve makers, de splendid isolation van de stad en de Noordelijke 'Do it yourself'-attitude vormen de perfecte habitat voor een vruchtbaar kunstklimaat. Er is een grote ambitie om te vernieuwen, terwijl de relatieve isolatie ruimte biedt voor experiment, met een nieuwsgierig publiek dat daarvoor openstaat. Als het gaat om de podiumkunsten werken het Noord Nederlands Toneel en Club Guy & Roni al jaren aan voorstellingen die niet kunnen worden samengevat als 'dans' of 'theater'. Acteurs, dansers, muzikanten, filmmakers, wetenschappers, politici, beeldend kunstenaars en vele anderen vertelden samen verhalen die even kleurrijk en gelaagd waren als het leven zelf. Die manier van samenwerken bracht een oprechte uitwisseling tot stand. Niet alleen tussen de kunstenaars, maar ook tussen stadsbewoners.

In Groningen hebben we de ruimte gevonden om creatief en vrij te kunnen denken. De korte lijnen in de stad zijn de basis van onze creatieve kracht. Eigenwijsheid, creativiteit, innovatie, durf en nuchterheid zijn kenmerken die we als instelling delen met de stad. We houden van die Noordelijke mentaliteit en als landelijke gezelschappen kunnen we die Groningse identiteit uitdragen in de rest van het land en daarbuiten en zo ambassadeurs zijn voor het eigenzinnige en creatieve Groningse verhaal.

Cultuurpijler Podiumkunsten

Het verstevigen en verder ontwikkelen van deze Groningse samenwerkingen binnen de podiumkunsten is voor ons een natuurlijke ambitie. Enerzijds om daarmee een breder publiek te genereren voor interdisciplinair theater, anderzijds omdat samenwerken een noodzakelijke voorwaarde is om interdisciplinair en productgedifferentieerd te kunnen werken.

Samenvattend geven wij als cultuurpijler beginnend talent en *young professionals* de mogelijkheid om van ons netwerk en onze expertise gebruik te maken. In de Machinefabriek vindt men een huis vol kennis en energie om mee te denken over nieuwe ideeën, of voor het presenteren van nieuwe projecten aan publiek en professionals. We zoeken samenwerking met de andere cultuurinstellingen en maken coproducties die we individueel niet voor elkaar zouden kunnen krijgen. Met cross-sectorale samenwerkingen versterken we juist de verbinding van kunst met andere maatschappelijke sectoren.

Daarnaast halen we als cultuurpijler de wereld naar Groningen en brengen we Groningen de wereld in. Theatermakers, acteurs, dansers en muzikanten uit de hele wereld strijken hier jaarlijks neer. In ons interdisciplinaire huis werken we samen met gezelschappen als KVS Brussel, Nature Theatre of Oklahoma, Asko|Schönberg, Slagwerk Den Haag en Staatstheater Mainz. Maar we nemen ook jonge kunstenaars mee op avontuur, zoals videocollectief WERC of componist Thijs de Vlieger (van NOISIA) die we in de internationale wereld van het theater introduceren.

Als cultuurpijler manifesteren we ons dus op zowel regionaal, landelijk als internationaal niveau, vanuit de vaste overtuiging dat we alleen maar kunnen excelleren als we deze speelvelden met elkaar verbinden. Wij kiezen daarom de komende vier jaar voor de ontwikkeling van drie beleidslijnen.

Lijn 1: Thuis in de Machinefabriek voor creatief Groningen

De Machinefabriek gaan we uitbouwen tot dé creatieve hub voor cultureel Groningen, als inspirerende ontmoetingsplaats voor makers en publiek met als kloppend hart wekelijks een Proeflokaal op Vrijdag. In de Machinefabriek kunnen we publiekspresentaties doen, openbare repetities, work-in-progress presentaties, aanvullende programmering rondom grote producties, lezingen, debatten, exposities, talentontwikkelingsprojecten, open-mic avonden, presentaties van andere culturele initiatieven in de stad, etc. Nieuw talent kan zich presenteren aan ons publiek en er worden nieuwe verbindingen gelegd tussen makers uit verschillende disciplines en met verschillende achtergronden. De Machinefabriek moet een belangrijke netwerkfunctie gaan vervullen voor makers en mensen met creatieve ideeën. Wij faciliteren daarom graag een inspirerende ontmoetingsplek voor het uitwisselen van ideeën en het opstarten van nieuwe projecten. Het wordt een levend huis vol ontmoetingen en nieuwe samenwerkingen. Door expliciet niet een externe programmering op te zetten, voorkomen wij dat we concurreren met de podia in de stad. We bouwen aan een aanvullende ontmoetings- en presentatieplek in de foyer van de Machinefabriek met incidenteel een groter evenement in de eigen theaterzaal.

Club Guy & Roni gaat per 2017 ook samenwonen met het Noord Nederlands Toneel, een natuurlijk vervolg in de relatie tussen beide gezelschappen. De Machinefabriek moet daarnaast een plek worden voor festivals als Noorderzon en Jonge Harten. We gaan er samenwerken met onze nieuwe burens De Noorderlingen en Het Houten Huis. De Machinefabriek wordt wat ons betreft dan ook het hart van de Noordergasfabriek, het makerskwartier op het Cibogaterrein waar alle producerende gezelschappen van Groningen haar plek krijgen. Hiermee wordt de Machinefabriek een nieuw knooppunt voor creatief Groningen.

Lijn 2: Thuis in het Noorden met nieuwe maatschappelijke verbindingen

Onderdeel van ons cultuurpijlerschap zien wij in de ontwikkeling en het verder uitbouwen van cross-sectorale samenwerking buiten de culturele sector. De ambitie is daarbij om kunst en cultuur een essentiële rol te laten spelen in verschillende maatschappelijke sectoren. Het opzetten van pilotprojecten om die vervolgens een duurzaam toekomstpotentieel te geven is het einddoel. Hiervoor is de samenwerking essentieel met nieuwe maatschappelijke partners die een dergelijk project blijvend kunnen adopteren bij bewezen succes. Via een R&D-werkplaats willen wij een betekenisvolle bijdrage leveren aan maatschappelijke innovaties via de kunsten.

Op dit moment is Club Guy & Roni bezig met het opzetten van een project rondom dans en dementie, samen met de sportopleiding ALO van de Hanzehogeschool en DIGNIS ouderenzorg. Eenzelfde project wordt opgezet samen met K&C Drenthe. Het Noord Nederlands Toneel organiseert al een aantal jaren op projectbasis het SPRING-project, een project van twee maanden waarin er met jongerenwerkers en kunstenaars in de provincie Groningen of Drenthe wordt gewerkt aan de creatie en uitvoering van een eigen voorstelling. Ook probeert Club Guy & Roni samen met het Noord Nederlands Orkest opnieuw een Move It-project op te zetten. Dergelijke activiteiten passen niet binnen de exploitatiesubsidie van de huidige subsidienten, terwijl dit soort projecten juist de maatschappelijke waarde van kunst en cultuur verrijken. Het opzetten van dit soort cross-sectorale samenwerkingen vergt tijd en kost investeringen die we graag verbinden aan ons cultuurpijlerschap. Om deze maatschappelijke doelstellingen ook organisatorisch te borgen zullen we deze focus onderbrengen binnen onze educatieafdeling en deze waar nodig projectmatig of structureel versterken om intern voldoende capaciteit te hebben voor het uitrollen van deze nieuwe projecten.

Lijn 3: Thuis in de wereld met internationale samenwerkingen

Ook het verbinden van Groningen met de wereld vinden wij als cultuurpijler een belangrijke doelstelling. Als cultuurpijler willen we een internationale ambassadeur zijn van onze stad. We willen blijvend inzetten op onze partnerschappen met Théâtre National de Chaillot in Parijs en Staatstheater Mainz. Samen met internationale agent Iva Horvat bouwen we steeds verder aan ons internationale netwerk waarmee we Groningen verbinden met de rest van de wereld. Op deze manier kunnen wij de stad Groningen internationaal representeren.

Onze gezelschappen worden gevormd door dansers en acteurs uit de hele wereld die hier jaarlijks neerstrijken. Dit versterkt het internationale karakter van het gezelschap en is aansprekend voor de vele internationale bewoners van Groningen. Internationale studenten zijn vaste bezoekers van Club Guy & Roni, vooral nadat 'de Club' de favoriete culturele bestemming was tijdens Experience Groningen in 2014. Aansluiting met deze doelgroep is hard nodig nu de groei van het aantal studenten in Groningen met name vanuit de aanwas van internationale studenten komt. We willen daarom investeren in Engelse boventiteling bij onze producties van het Noord Nederlands Toneel, om ook de toegankelijkheid van onze theaterproducties te vergroten voor een internationaal publiek in Groningen.

Budget

Het cultuurpijlerschap podiumkunsten wordt de komende vier jaar gedeeld door de twee gezelschappen Club Guy & Roni en het Noord Nederlands Toneel. Daarnaast vinden er extra activiteiten plaats in Groningen door de invulling van ons cultuurpijlerschap, met name in de verbindende rol van de Machinefabriek. Om deze redenen vragen wij de gemeente en provincie jaarlijks om een gezamenlijke bijdrage van €100.000,-, dat overeenkomt met het maximum bedrag binnen de aangegeven beschikbare bandbreedte.

Het beschikbare budget wordt jaarlijks gelijkmatig verdeeld over de drie beleidslijnen, omdat wij de samenwerkingen op regionaal, landelijk en internationaal niveau gelijkwaardig waarderen. Binnen de eerste lijn zal het budget met name ten goede komen aan de activiteiten rondom het Proeflokaal op Vrijdag. Binnen de tweede lijn zal het budget geïnvesteerd worden in uren van een maatschappelijk en educatief medewerker die nieuwe samenwerkingen aanjaagt. Binnen de derde lijn investeren we met name in het toegankelijk maken van onze producties voor een niet-Nederlandstalig publiek in Groningen en in het opzetten van meer internationale samenwerkingen.

Cultuurpijler Budget NNT / Club Guy & Roni

Lijn 1: Machinefabriek

Proeflokaal op Vrijdag	€	20.000
Budget voor derden	€	10.000

Lijn 2: Maatschappelijke verbindingen

Uren maatschappelijk aanjager	€	30.000
R&D budget	€	10.000

Lijn 3: Internationalisering

Internationale samenwerkingen in Groningen	€	15.000
Investerings internationaal netwerk	€	15.000
Totaal	€	100.000

Uiteraard zijn wij verheugd om deze samenwerkingen in de toekomst verder vorm te geven, dit als aanvulling op onze activiteiten die benoemd zijn in beide meerjarenplannen 2017-2020 van Club Guy & Roni en het Noord Nederlands Toneel.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'H. van der Hoek', with a long horizontal stroke extending to the right.

Harmen van der Hoek
Zakelijk directeur Club Guy & Roni
Zakelijk directeur Noord Nederlands Toneel (per 1 januari 2017)

STICHTING LITERAIRE ACTIVITEITEN GRONINGEN

Visie Cultuurpijler Letteren

Uitwerking bij het beleidsplan 2017-2020

Inhoud

Voorwoord	2
1. Onze visie als Cultuurpijler voor de Letteren in Groningen	3
1.1 <i>Cultuurpijler avant la lettre: wat deed SLAG al en wat blijven we doen?</i>	3
1.2 <i>Extra SLAG-kracht en kansen: wat voegen we toe in 2017-2020?</i>	4
Meer kansen voor kleinere organisaties en individuen met een goed literair idee.....	4
Maatschappelijke betrokkenheid: bereik en participatie onder 'niet-lezers'	4
Internationalisering	5
Nieuwe co-producties, nieuwe genres, nieuw talent.....	5
2. Aanvraag Cultuurpijlerfonds: financiële toelichting	7
2.1 <i>Versterking van de basis van SLAG = versterking van de letterensector</i>	7
2.2 <i>Matching met Rijksgelden</i>	8
Bijlage 1: SLAG - Missie, visie en doelstellingen	9
Bijlage 2: Overzicht van samenwerkingsverbanden	10
Lokaal en regionaal.....	10
Landelijk en internationaal.....	11

COLOFON

Stichting Literaire Activiteiten Groningen
c/o Groninger Forum Bibliotheek
Oude Boteringestraat 18
9712 GH Groningen
www.slaggroningen.nl

Tekst: Rolien Scheffer

© Stichting Literaire Activiteiten Groningen, oktober 2016

Voorwoord

“De Stichting Literaire Activiteiten Groningen, kortweg SLAG, is sinds haar oprichting in 2009 uitgegroeid tot veel meer dan een festivalorganisator, zij is de *primus inter pares* onder de letterkundige instellingen in Noord-Nederland geworden, boven de fictieve lijn die van Amsterdam over Utrecht naar Nijmegen loopt,” stelde onze voorzitter Anton Brand in het *Beleidsplan 2017-2020* van onze stichting, dat in januari 2016 werd gepubliceerd. De benoeming van SLAG tot Cultuurpijler voor de Letteren in 2017-2020, door de provincie Groningen en de gemeente Groningen, mag worden gezien als een bevestiging van die stelling.

Cultuurpijlers worden gedefinieerd als “uitvoerende instellingen uit de professionele kunstensector die een voortrekkersrol vervullen als het gaat om meer samenwerking en het aangaan of versterken van verbindingen, binnen en buiten de keten, of de sector. Dit kan zowel op stedelijk en regionaal als noordelijk niveau. Instellingen van bewezen vertrouwen en kwaliteit, die bijdragen aan het landelijk of zelfs internationaal profiel van Groningen”.

We zijn trots op deze erkenning van de voortrekkersrol die SLAG al vervulde in de letterensector: door co-producties op te zetten samen met andere makers in het culturele veld en door vele internationale auteurs naar Groningen te halen. Door een podium te bieden aan het vele – veelal jonge – literaire talent dat in Stad en Ommelanden voorhanden is. Maar ook door onze expertise en faciliteiten beschikbaar te stellen aan schrijvers, dichters, artiesten en organisatoren die de eerste schreden in hun artistieke loopbaan zetten of daar een succesvol vervolg aan willen geven.

We deden het dus eigenlijk al. Moet er dan een speciaal fonds aan te pas komen om ons die rol van Cultuurpijler te geven? Ja. We organiseren drie grote literaire festivals per jaar, met bijbehorende co-producties en programma’s voor talentontwikkeling – de Poëziemarathon in januari, Dichters in de Prinsentuin in juli, en Het Grote Gebeuren in november –, reiken jaarlijks de prijs voor Het Beste Groninger Boek uit, organiseren de tweejaarlijkse verkiezing van de Stadsdichter van Groningen en de toekenning van de Kees van der Hoef Prijs, en onderhouden dagelijks dé online literaire agenda van het Noorden op www.slaggroningen.nl. Om dat vol te kunnen houden, en bovendien als Cultuurpijler steeds de vernieuwing te blijven zoeken en literatuur nog dichter bij zoveel mogelijk Groningers te brengen, hebben we een steviger basis nodig dan tot nu toe het geval was.

In ons Beleidsplan 2017-2020 gaven we een eerste antwoord op de vraag: wat levert het de Letteren in Groningen op als SLAG Cultuurpijler wordt? In het stuk dat nu voor u ligt, werken we de inhoudelijke visie van SLAG op het Cultuurpijlerschap verder uit. De concrete uitwerking van zowel onze reguliere activiteiten als de voorgenomen nieuwe projecten en nieuwe samenwerkingen die zich in de komende jaren nog zullen aandienen, vindt ieder jaar een plek in ons Activiteitenplan en de Jaarbegroting: te beginnen bij die voor 2017, die bij dit stuk zijn gevoegd.

1. Onze visie als Cultuurpijler voor de Letteren in Groningen

Als Cultuurpijler voor de Groninger Letteren wil SLAG, uitgaand van haar missie, visie en doelstellingen (zie bijlage 1), een actieve bijdrage leveren aan zowel de artistieke als maatschappelijke ontwikkeling van de literatuur. In ons *Beleidsplan 2017-2020* lieten we uitvoerig zien wat we de afgelopen jaren al hebben gedaan en bereikt, om de titel Cultuurpijler nu te verdienen. In dit hoofdstuk geven we daarvan een korte samenvatting, en gaan we dieper in op wat we als Cultuurpijler hopen toe te voegen.

1.1 Cultuurpijler *avant la lettre*: wat deed SLAG al en wat blijven we doen?

De belangrijkste opdracht voor de Cultuurpijlers is het leggen van (nieuwe) verbindingen. SLAG werkt al sinds haar oprichting samen met vele partijen – binnen en buiten de sector, binnen én buiten Nederland; een overzicht van onze recente partnerschappen en samenwerkingsprojecten vindt u in bijlage 2. Door middel van dergelijke verbindingen boren we nieuw publiek aan, leveren we een bijdrage aan de vernieuwing en internationalisering van de Nederlandse literatuur en geven we talenten de kans zich te ontplooien.

Publieksbinding is daarbij heel belangrijk. Daartoe dienen onze voort te zetten festivals, die nog steeds ieder jaar stijgende bezoekersaantallen kennen: de Poëziemarathon, Dichters in de Prinsentuin en Het Grote Gebeuren. Goed bezochte festivals garanderen een groot en geïnteresseerd publiek, niet alleen voor de beroemde “trekkers”, maar juist óók voor experimentele producties en voor de eerste schreden van talenten op het literaire pad. Culturele festivals in het algemeen hebben in onze ogen de opdracht om het publiek niet alleen te bieden wat het verwacht, maar ook uit te dagen met nieuwe vormen van kunst. Onze drie grote festivals zijn dan ook een middel om onze doelen te bereiken, en niet een doel op zich.

De vierde kernactiviteit van SLAG is, en blijft, de drukbezochte online literaire agenda en nieuwsvoorziening op www.slaggroningen.nl. Ook blijven we prijzen en stipendia uitreiken die de aandacht en waardering voor de Groninger letteren bevorderen, zoals de prijs voor Het Beste Groninger Boek, de Kees van der Hoef Prijs voor een bijzondere bijdrage aan het letterenklimaat in Groningen, en de verkiezing van de Stadsdichter van Groningen.

Voor een inhoudelijke beschrijving van deze voort te zetten kernactiviteiten verwijzen we naar ons *Beleidsplan 2017-2020* en het *Jaarplan 2017*.

1.2 Extra SLAG-kracht en kansen: wat voegen we toe in 2017-2020?

En dan nu de hamvraag: wat gaat het de Letteren en anderen in Groningen opleveren dat SLAG Cultuurpijler is?

Meer kansen voor kleinere organisaties en individuen met een goed literair idee

Onze stichting is niet gebonden aan één (podium)locatie en heeft een bewezen wervingskracht voor private middelen (gemiddeld 71% eigen inkomsten t.o.v. de overheidssubsidies in 2013-2016). Daardoor hebben ook kleinschalige literaire initiatieven kans van slagen door met ons samen te werken; dit is zelfs de kern van de opzet van ons participatiefestival de Poëziemarathon.

Dankzij onze festivals en www.slaggroningen.nl als online platform voor alle literaire initiatieven in Groningen, weet men SLAG de afgelopen jaren steeds beter en vaker te vinden als partner in culturele projecten en als adviseur voor iedereen die in Noord-Nederland actief is of wil zijn in de letteren. SLAG wordt zeer regelmatig door individuen en kleine stichtingen benaderd met een verzoek om advies en zakelijke en publicitaire ondersteuning bij literaire projecten. Zoals blijkt uit bijlage 2, hebben we al een aantal kleinere initiatiefnemers kunnen ondersteunen of adviseren. Veel vaker hebben we echter weinig meer kunnen doen dan andermans activiteiten onder de aandacht brengen op onze website en sociale media. Simpelweg omdat ons de middelen en menskracht ontbreken.

Als Cultuurpijler voor de Letteren kan SLAG, veel meer dan nu het geval is, op dergelijke verzoeken ingaan. Een kwalitatieve selectie blijft daarbij uiteraard wenselijk en noodzakelijk: we hebben meer dan voldoende ervaring in huis om die zorgvuldig te doen. Tegelijk zullen we ook zelf pro-actief naar kansrijke verbindingen blijven zoeken. Creatieve ideeën uit het veld kunnen dus vaker en succesvoller worden uitgevoerd.

Maatschappelijke betrokkenheid: bereik en participatie onder 'niet-lezers'

We spannen ons de komende jaren als Cultuurpijler voor de Letteren in om mensen die doorgaans niet of nauwelijks lezen, ook een prettige (literaire) leeservaring te bezorgen. Dat doen we met twee nieuwe initiatieven, die uitgebreid staan beschreven in ons *Beleidsplan 2017-2020*:

1. We halen het succesvolle **samenleesproject** van **The Reader Organisation** in **Liverpool** naar Groningen, inclusief opleiding voor leesbegeleiders.

2017: onderzoeks- en ontwikkelfase;

2018: eerste leesgroep start.

Partners: Biblionet (bibliotheken), taalcafés (o.a. Stichting Lees-Goed), NT2-opleidingen, voedselbanken e.a.

2. We gaan verder met het bevorderen van **literatuur in het straatbeeld**: teksten, vormgegeven als kunstwerk, op goed zichtbare plaatsen in wijken en dorpen.
2017: onderzoeks- en ontwikkelfase;
2020: realisatie van tenminste drie projecten.
Partners: Centrum Beeldende Kunst, buurtbewoners, wijk- en dorpsverenigingen etc.

Internationalisering

De kennismaking met andere talen en culturen doet het wederzijds begrip groeien, maar verdiept ook de vertrouwdheid met de *eigen* taal en cultuur. Met dat doel intensiveren we onze internationale literaire programmering. Tegelijkertijd verstevigen we daarmee het landelijke belang van Groningen als literatuurstad, zo merkt ook het Nederlands Letterenfonds op. Speerpunten:

1. SLAG haalt **internationale topauteurs naar Groningen**, zowel in onze eigen festivalprogramma's als door het jaar heen. **Nieuw internationaal talent** wordt samen met de top in Groningen gepresenteerd.
Partners: o.a. het Groninger Forum, Writers Unlimited Den Haag, letterenfaculteiten, ambassades en culturele instituten, Nederlands Letterenfonds, uitgevers.
2. **De Nederlandse vertalers** krijgen stevast een belangrijke rol in het programma.
3. **Talentuitwisseling en co-producties met internationale literaire organisaties.** Hierbij richten we ons op de aangrenzende landen Vlaanderen en Duitsland en op Noordoost-Europa, waarmee Groningen een duidelijke historische band heeft.
Partners: o.a. globale^o - Festival für grenzüberschreitende Literatur (Bremen, Duitsland)

Nieuwe co-producties, nieuwe genres, nieuw talent

Er is behoefte aan zowel artistieke als maatschappelijke vernieuwing, die vorm krijgt op projectbasis. Als SLAG als Cultuurpijler voldoende financiële basis krijgt (zie §2), kunnen wij het voortbestaan van onze festivals – en dus het zo belangrijke podium voor vernieuwende literaire initiatieven – garanderen. Dat betekent dat we onze fondsenwerving weer effectief en succesvol kunnen inzetten op nieuwe projecten. Die projecten krijgen een plek in onze festivalprogrammering en vullen zo de basis aan; maar er ontstaan ook meer mogelijkheden om succesvolle (co-)producties op andere podia door te programmeren, bijvoorbeeld bij collega-festivals, zowel in Groningen als daarbuiten. Bij het aangaan van nieuwe samenwerkingsverbanden zijn de volgende speerpunten de komende jaren leidend:

- 1. Talentontwikkeling** speelt een cruciale rol. Geselecteerd talent wordt bij ieder nieuw project betrokken en ontvangt van ons en van onze partners praktische en redactionele begeleiding. Door het jaar heen bieden we begeleiding aan de Huisdichter van de Rijksuniversiteit Groningen en aan de Stadsdichter van Groningen, alsook aan jonge, veelbelovende organisatoren en programmeurs.
- 2. Nieuwe literaire genres worden toegevoegd aan het culturele aanbod.** Wij, en een aantal schrijvers en partners met wie we in gesprek zijn, hebben een vraag geconstateerd op het gebied van twee genres waar in Groningen nog weinig aandacht voor is: de kunst van het verhalen vertellen ('storytelling') en het schrijven van toneelscenario's als literaire kunst.

2017: onderzoeks- en ontwikkelfase;

2018: het eerste Storytelling Festival van Groningen

2020: realisatie van een volledige theaterproductie o.b.v. een door Gronings talent geschreven scenario.

Partners o.a.: Grand Theatre, Studium Generale, Schrijversvakschool, Jonge Harten Theaterfestival.

- 3. Multidisciplinaire co-producties.** Artistieke vernieuwing en talentontwikkeling realiseren we ook door auteurs en andere artiesten de kans te geven te experimenteren. Samen nieuwe dingen te doen met hun kunstvorm. Projecten kunnen variëren in vorm en omvang. Jaarlijks kijken we hier in ons Activiteitenplan op vooruit: zie het bijgevoegde Activiteitenplan 2017.

2. Aanvraag Cultuurpijlerfonds: financiële toelichting

Zoals blijkt uit de bijgaande Begroting 2017, vraagt Stichting Literaire Activiteiten Groningen €50.000,- per jaar uit het Cultuurpijlerfonds. Dat is het maximale bedrag dat voor SLAG in het vooruitzicht is gesteld. Dit bedrag wordt ingezet om de basis van SLAG te versterken.

Een versterking van de personele bezetting zal naar onze overtuiging een vliegwieleffect hebben: werknemers en opdrachtnemers die voor langere tijd weten waar ze aan toe zijn, kunnen zich beter verbinden aan de organisatie, en besteden hun tijd en energie aan het verbreden van hun netwerk, verdiepen van hun kennis en realiseren van vernieuwende projecten en samenwerkingsverbanden.

Een stevige ondersteuning vanuit het Cultuurpijlerfonds zal bovendien bijdragen aan de gewenste *matching* voor Rijkssubsidie en de kansen voor SLAG op een substantiële structurele bijdrage van het Letterenfonds aanzienlijk vergroten.

2.1 Versterking van de basis van SLAG = versterking van de letterensector

De prestaties die SLAG tot nu toe heeft neergezet, en op basis waarvan het Cultuurpijlerschap is toegewezen, zijn het resultaat van de inzet van één medewerker met een vast contract van 16 uur, en vele zzp'ers en vrijwilligers. Zoals blijkt uit bijlage 2 hebben we de afgelopen jaren al veel samenwerkingen gerealiseerd en een heel aantal kleinere initiatiefnemers kunnen ondersteunen of adviseren. Nog veel vaker hebben we echter 'nee' moeten verkopen. Tot onze spijt. Maar in een dergelijke kwetsbare situatie, waarin we al weinig continuïteit en zekerheid kunnen bieden aan toegewijde zzp'ers om onze kernactiviteiten overeind te houden, was er bijzonder weinig ruimte om anderen daadwerkelijk verder te helpen. Bij de vele wel geslaagde samenwerkingen ging het in de meeste gevallen om (semi-)vrijwillige inzet van onze tijd, omdat we het leuk vinden, en belangrijk.

Van een Cultuurpijler moet echter, naast persoonlijke toewijding en belangstelling, een professionele inzet worden verwacht. Dat vraagt om een eenvoudige maar professionele inrichting van de organisatie: naast kundige en bevlogen programmamacuratoren, hebben we een directeur nodig voor de dagelijkse leiding, een kantoormedewerker, een ervaren publiciteitsmedewerker en een goede productieleider.¹ Dat hadden we allemaal nog niet, en dat gaat dus geld kosten. Een aanzienlijk deel van de bijdrage uit het Cultuurpijlerfonds

¹ Dat vraagt om een herinrichting van onze organisatie, die in het *Beleidsplan 2017-2020* van SLAG staat beschreven en in de loop van 2017 vorm zal krijgen, binnen de door de subsidiërende overheden uiteindelijk daarvoor geboden ruimte. In ons meerjarige beleidsplan werd voorts uitgelegd hoe het bestuur de Governance Code Cultuur toepast en hoe het invulling wenst te geven aan de doelstellingen van goed werkgeverschap. Ook voor een terugblik op de professionele ontwikkeling van de stichting, en voor een overzicht van gerealiseerde en verwachte bezoekersaantallen, verwijzen we naar het meerjarenplan.

zullen we dan ook aanwenden om de stijgende personeelskosten op te vangen, zodat we onze rol als Cultuurpijler op professionele wijze kunnen vervullen.

De extra personele inzet (die overigens nog steeds zeer bescheiden zal zijn, in vergelijking met de andere Cultuurpijlers en met literaire instellingen elders in Nederland²) moet nadrukkelijk ook leiden tot de realisatie van de hierboven beschreven nieuwe projecten, en andere samenwerkingsverbanden die het maatschappelijke en culturele draagvlak voor de literatuur in Groningen verder zullen versterken. In de Begroting 2017 wordt, binnen de honoraria voor programmacuratoren/projectleiders, €7.500 gereserveerd voor het ontwikkelen van genoemde nieuwe initiatieven.

2.2 Matching met Rijksgelden

Op het moment van schrijven is nog niet duidelijk wat voor bedrag aan structurele financiering SLAG mag verwachten van het Nederlands Letterenfonds. Hoewel SLAG een positieve beoordeling van de commissie kreeg in de categorie B (honoreren voor zover budget dat toelaat), en het Letterenfonds extra geld van het ministerie heeft gekregen om regionale spreiding te bevorderen, kiest het fonds ervoor om niet het subsidieplafond in de bestaande regeling 2017-2020 te verhogen, maar om een nieuwe, tweejarige regeling in het leven te roepen. SLAG werd, in een gesprek met de directie van het fonds, een bedrag van maximaal €75.000 per jaar in het vooruitzicht gesteld. De tekenen zijn hoopvol te noemen, maar SLAG zal formeel nogmaals een beoordelingsprocedure bij het Letterenfonds moeten doorlopen; zekerheid wordt pas in januari of februari 2017 verwacht, aangezien de nieuwe regeling nog niet is gepubliceerd.

Tegelijkertijd merkte de beoordelingscommissie van het Letterenfonds het volgende op over de bijdragen van gemeente en provincie Groningen: *“In vergelijking met andere aanvragers is de structurele financiering door gemeente en provincie bescheiden. Er is geen matching op het niveau van een eventuele structurele subsidie van het Nederlands Letterenfonds.”* Ter vergelijking: voor het met SLAG vergelijkbare Literatuurhuis in Utrecht reserveert de gemeente Utrecht €275.000 per jaar, de provincie Utrecht €50.000.

Met een bijdrage uit het Cultuurpijlerfonds van €50.000 per jaar, kunnen gemeente en provincie Groningen deze matching verbeteren en de kansen voor SLAG op een substantiële structurele bijdrage van het Letterenfonds aanzienlijk vergroten.

² In de Begroting 2017 gaan we uit van 2,11 fte: directie 28 uur, management- en projectassistentie 8 uur, publiciteit 10 uur, productie 10 uur, en programmeursteam 20 uur per week

Bijlage 1: SLAG - Missie, visie en doelstellingen

If you think literature is expensive, try ignorance. Stichting Literaire Activiteiten Groningen (SLAG) ontleent haar bestaansrecht niet alleen aan de wens om goede literatuur een podium te bieden en om vele Groningse lezers het plezier te geven van ontmoetingen met hun favoriete schrijvers. We zijn ervan overtuigd dat aandacht voor het geschreven woord in al zijn literaire verschijningsvormen, en voor de schrijvers ervan, zowel een artistieke als een maatschappelijke opdracht is.

Dankzij internet en de sociale media namen nog nooit in de geschiedenis zóveel wereldburgers geschreven informatie tot zich, nooit eerder konden zovelen zich schriftelijk uiten en zo hun stem laten horen. Bewustzijn van de werking van taal en van haar mogelijkheden is daarom belangrijker dan ooit. Literatuur is de kunstvorm bij uitstek die kritische geesten voedt en sterkt, die een weerwoord heeft tegen propaganda, die nu eens uitdaagt tot nuance, dan weer een schokkend en compromisloos inzicht biedt in de ander. Ook dát aspect van de literatuur maakt SLAG toegankelijk voor een breed publiek, zonder dat we de schoonheid en het leesplezier uit het oog verliezen.

De voornaamste doelstellingen van de stichting, die werden vastgelegd in de statuten, zijn:

- het bevorderen en ontsluiten van de letteren en het letterkundig leven in Groningen;
- het uitwisselen van contacten daarover met andere delen van Nederland;
- het bevorderen van internationale letterkundige contacten;
- de aandacht vestigen op de kwaliteiten en mogelijkheden van Groningen als centrum van letterkundige activiteiten in het Noorden.

De stichting wil haar doelen onder meer realiseren door:

- kwalitatief hoogstaande, publieksgerichte evenementen te organiseren met een bovenregionaal bereik, in de vorm van de festivals Dichters in de Prinsentuin, Het Grote Gebeuren en de Poëziemarathon;
- het verzorgen van een Groninger letterenwebsite met een steeds actuele literaire agenda, een literaire kaart van Groningen en toegang tot de verhalen van onze literaire helden toen en nu;
- een productieplaats te zijn voor vernieuwende producties waarin talentvolle schrijvers én vertalers worden uitgedaagd bruggen te slaan naar andere kunstvormen, nieuwe doelgroepen en internationale collega's;
- het organiseren en/of begeleiden van andersoortige letterkundige activiteiten in Groningen;
- het uitreiken van prijzen en stipendia die de aandacht en waardering voor de Groninger letteren bevorderen, zoals de prijs voor Het Beste Groninger Boek, de Kees van der Hoef Prijs en de verkiezing van de Stadsdichter van Groningen.

Bijlage 2: Overzicht van samenwerkingsverbanden

Lokaal en regionaal

Binnen de Groningse letteren vervult SLAG de rol van “spin in het web”. We onderhouden goede banden met de andere partijen in onze eigen sector, en realiseerden verscheidene co-producties met partners in andere kunstdisciplines.

<i>Partners</i>	<i>Samenwerking/projecten</i>	<i>Periode</i>
Biblionet Groningen	Financiële administratie voor SLAG. Literaire programmering van SLAG in prov. bibliotheken: - <i>Poets!Vrouwen</i> - <i>Dichters in Winschoten</i>	<i>structureel</i> 2016 2016
Groninger Forum (Bibliotheek)	Kantoorhuisvesting voor SLAG. Literaire programmering van SLAG in GF: - <i>festival Het Grote Gebeuren</i> - <i>prijzuitreiking Beste Groninger Boek</i> - <i>deelprogramma Poëziemarathon</i>	<i>structureel</i> <i>jaarlijks</i> <i>id.</i> <i>id.</i>
Stadsdichter	SLAG organiseert de tweejaarlijkse verkiezing; m.i.v. 2017 ook de begeleiding (in opdracht van gemeente Groningen)	<i>structureel</i>
RUG (Huisdichter) Stichting Poëziepaleis Stichting Urban House	SLAG biedt een podium en netwerk voor jong talent dat komt bovendien bij activiteiten van deze partners.	<i>structureel</i>
Groninger boekhandels & uitgevers Literair Dispuut Flanor	Bevordering publiciteit en verkoop van in Groningen verschenen boeken bij onze festivals. Advies en facilitaire ondersteuning door SLAG t.b.v. programmering van de studentenvereniging.	<i>structureel</i> <i>op verzoek</i>
Centrum Beeldende Kunst Bewoners Oosterparkwijk	Project 'Wielewaal en Groenling': gedichten over de twee flatgebouwen verwerkt in interactieve kunstwerken, met betrokkenheid van flatbewoners.	2016
St. Noord Houdt Woord	Zakelijk en artistiek advies en ondersteuning door SLAG t.b.v. festival in de Boekenweek.	2014 en 2015
Noord Nederlands Toneel, stichting Kantoorpoëzie en Groninger Forum	Co-organisatie 'Dimitri Verhulst Dagen' rond première <i>De laatkomer</i> van NNT.	2014
Peter de Grote Festival voor kamermuziek	Meerdere, lovend ontvangen co-producties: talentvolle jonge dichters en conservatoriumstudenten maakten voorstellingen voor het publiek van de festivals Dichters in de Prinsentuin en Peter de Grote (locaties: Martinikerk, Suikerfabriek, rondvaartboot)	2012, 2013 en 2014
Groninger Museum, St Oude Groninger Kerken, De Schrijversvakschool, Studium Generale, div. cafés en boekhandels, dichterscollectief WP'99, De Dichtclub, e.v.a.	SLAG biedt advies, ondersteuning en publiciteit voor poëzie-gerelateerde activiteiten van deze en vele andere partners in het kader van de jaarlijkse Poëziemarathon.	<i>sinds 1999</i>

Landelijk en internationaal

De goede relaties die SLAG onderhoudt binnen het landelijke en internationale literaire circuit, leveren een win-winsituatie op. Enerzijds komt de uitwisseling ten goede aan het aanbod voor ons publiek en aan de culturele uitstraling van Groningen. Tegelijkertijd geeft zij kansen in de rest van het land voor Noordelijk talent dat via onze activiteiten wordt opgemerkt. De uitwisseling met de nabije grensregio in Noord-Duitsland – tot aan Bremen en Hamburg – is niet alleen van regionaal belang maar betekent ook een toevoeging op het literaire aanbod in Nederland.

<i>Partners</i>	<i>Samenwerking/projecten</i>	<i>Periode</i>
Poetry International (Rotterdam)	Uitreiking VSB Poëzieprijs in Groningen (opening van Groningse Poëziemathon en nationale Poëziweek). Tournée genomineerden VSB-Poëzieprijs in Groningen.	2016 en 2017 2010-2015
CPNB, Poetry Int., Poëziecentrum Gent, Stichting Lezen, Nederlandse Taalunie, Wintertuin Nijmegen, Literatuurhuis Utrecht, Nederlands Letterenfonds, VSBfonds e.a.	Deelname SLAG aan de Poëzietafel: Nederlands-Vlaams overleg rond de Poëziweek.	<i>structureel</i>
globale°, Festival für grenzüberschreitende Literatur (Bremen, D)	Co-productie talentvolle jonge schrijvers uit Bremen en Groningen t.g.v. Het Grote Gebeuren. Deelname SLAG aan internationale rondetafel in Bremen.	2016 2015
Kunststiftung Nordrhein-Westfalen (D)	Duits-Nederlands vertaalproject in het kader van Dichters in de Prinsentuin.	2013
Autorenkreis Ihlow (D)	Vertaalproject poëzie in streektalen Gronings en Ostfriesisch i.h.k.v. Dichters in de Prinsentuin.	2013-2015

EUROSONIC NOORDERSLAG**Meerjarenplan Cultuurpijler popmuziek voor 2017-2020****Inhoudsopgave****Hoofdstuk 1, pagina 2**

- Inleiding
- Doelstellingen
- Strategie
- Gevraagd bedrag

Hoofdstuk 2, pagina 5

- Activiteiten
 - Cultuursector
 - Onderwijssector
 - Bedrijfsleven

Bijlagen, pagina 10

- Bijlage 1: uit ons plan voor gemeente en provincie 2017-2020: visie op cultuurpijler, en voorbeelden van samenwerkingen
- Bijlage 2: innovatieagenda van de muziekindustrie
- Bijlage 3: doelstellingen cultuurpijlers

Groningen, 31 oktober 2016

HOOFDSTUK 1

INLEIDING

Voor het meerjarenplan voor onze werkzaamheden als cultuurpijler nemen we de beoogde doelstelling van gemeente en provincie met de cultuurpijlers als uitgangspunt (zie bijlage 3). Het gaat er hen vooral om de kwaliteit en de exploitatie van de cultuurpijlers te versterken, en de positie van instellingen die “al jarenlang bepalend zijn voor kwaliteit en zichtbaarheid van het Groningse cultuurprofiel te erkennen”. Dat kunnen wij alleen maar onderschrijven. Daarnaast beogen ze met het cultuurpijlerfonds de samenwerking tussen de cultuurpijlers en aanverwante kleinere instellingen te verbeteren, op basis van gelijkwaardigheid, waarbij de cultuurpijler een voortrekkersrol heeft. Tenslotte wordt het vergroten van de regionale cofinanciering voor de landelijk gefinancierde instellingen genoemd. Dit laatste is een landelijke strategische doelstelling, die dient om meer grond te hebben voor landelijke subsidies (en het argument te kunnen pareren dat de lokale/regionale overheden zelf onvoldoende zouden bijdragen aan de lokale/regionale organisaties), wat ook geldt voor Europese subsidies.

De gecombineerde doelstellingen van versterken van de exploitatie en verbeteren van de samenwerking tussen kleinere instellingen, geeft ESNS de gelegenheid gestructureerder en meer door het jaar heen in Groningen actief te zijn, en onze voortrekkersrol nog meer ten dienste te laten komen van de popsector in Groningen en in Noord Nederland. Ook nu al is Eurosonic Noorderslag bij uitstek een netwerkorganisatie, en als Europees platform sluit het Groningen aan op de internationale sector. Rondom het internationale evenement is een culturele industrie ontstaan van toeleveranciers op gebied van talent, producten en diensten. Het is uniek dat zo'n internationaal platform in Groningen is gevestigd en dat dankt het aan de fijnmazige infrastructuur van live podia. Nu al verbinden wij de internationale sector met Groningen en omgeving. Als cultuurpijler kunnen we dit versterken en verdiepen.

We hechten eraan te noemen dat ESNS primair een internationale focus heeft en gaat over muziek. Daar ligt onze kracht; in het Europese platform dat we gedurende 31 jaar hebben opgebouwd. Het cultuurpijlerschap stelt ons in staat het lokale veld beter te laten aansluiten bij het internationale platform dat we bieden, waarbij het voor ons noodzakelijk is de blik naar buiten gericht te houden. De internationale muzieksector is ons primaire speelveld.

Veel van de activiteiten die we als cultuurpijler uitvoeren passen uitstekend in de ‘We the North’ plannen. De status hiervan is ons op dit moment niet duidelijk, maar waar relevant sluiten we graag aan of leveren we input.

DOELSTELLINGEN

We vullen ons cultuurpijlerschap in vanuit een aantal doelstellingen of vergezichten. Zoals in de instructies staat: er mag geëxperimenteerd worden, dat betekent dat er ook mislukt mag worden. De vergezichten die we hier schetsen zijn alleen realiseerbaar in samenhang en samenwerking met alle betrokken partijen, en indien alle betrokkenen zich er mede verantwoordelijk voor maken. Dit is wat ons voor ogen staat:

1.

Over vier jaar staat er in Noord-Nederland, met Groningen als epicentrum, **een uitstekende en complete infrastructuur voor talentontwikkeling in de popsector**, zowel voor makers (de artiest) als voor kader (mensen die in de sector en aanverwante sectoren willen werken). Hiermee sluiten we aan bij de wens van Gemeente Groningen om Groningen aantrekkelijker te maken voor creatieven, en wordt voorkomen dat makers na het voltooiën van hun beroepsopleiding het Noorden verruilen voor de Randstad om carrière te kunnen maken. Door ESNS' internationale reikwijdte dragen we hiermee bij aan Groningens wens zich te profileren als *de* culturele ‘City of Talent’ van Nederland¹.

¹ Cultuurnota gemeente Groningen 2017-2020 dd 17 oktober 2016

2.

Over vier jaar is, hieruit voortvloeiend, **Groningen cq Noord-Nederland landelijk een gewilde vestigingsplek voor jonge mensen met ambities op gebied van popmuziek en popcultuur**. Talenten vanuit heel Nederland kennen Groningen als stad met optimale ontwikkelkansen voor hun carrière, en overwegen op zijn minst serieus hier te gaan studeren. Ook jonge Groningers uit Stad en Ommeland hebben optimale ontwikkelkansen om een muzikale carrière te ontwikkelen vanuit Groningen.

3.

Over vier jaar **zijn alle lokale instellingen en bedrijven op gebied van popmuziek en popcultuur op enigerwijze betrokken in een samenwerking**. We hebben het dan over podia, popkoepels, festivals, onderwijs, bedrijven en media. Eurosonic Noorderslag is sterk in concrete samenwerkingen. Met elkaar projecten aanpakken, een gedeeld belang en een gedeeld doel levert sterkere banden op dan alleen met elkaar om tafel. Voor alle betrokken partijen geldt dat ze beter worden van de samenwerking, hetzij in kennis, vaardigheden, publieksbereik, omzet, etc. ESNS heeft in de verschillende samenwerkingen verschillende rollen: initiator, facilitator of adviseur.

4.

Over vier jaar is er een **optimale aansluiting tussen ESNS en lokale en regionale ondernemers**. De ondernemers kennen de kansen die ESNS biedt, voelen zich ermee verwant, en ze halen er uit wat ze er uit willen halen aan business opportuniteiten, profilering, netwerkgelegenheid etc. etc.

5.

Over vier jaar is **Eurosonic Noorderslag duurzaam verankerd in Groningen als internationaal platform voor de Europese popmuziek**. Eurosonic Noorderslag is Europa's enige beurs voor de live industrie; zowel voor presentatie van nieuwe artiesten als voor innovaties in de sector. Hiermee zijn ook alle positieve waarden die ESNS voor Groningen mee brengt beter geborgd: werkgelegenheid, een bloeiende creatieve (pop)sector, een internationaal erkend imago als Europa's centrale platform voor popmuziek en talentontwikkeling. De voortrekkersrol van ESNS versterkt het lokale en regionale veld, en dit komt in een cyclisch proces weer ten goede aan de kwaliteit van ESNS, wat weer ten goede komt van het veld, etc. etc.

Voor deze laatste, maar ook voor de andere vier vergezichten geldt wat ESNS betreft dat ook aan financiële randvoorwaarden moet worden voldaan. Het cultuurpijlerbudget alleen kan niet voor dergelijke vergezichten zorgen. ESNS moet voor het overige ook financieel gezond zijn.

STRATEGIE

- Eurosonic Noorderslag neemt in haar rol als cultuurpijler de beginselen van **cultureel ondernemerschap** als uitgangspunt. Dat wil zeggen: gedreven vanuit een culturele missie, balancerend tussen culturele en economische waarden en met zorg voor de culturele infrastructuur.²
- We werken zoveel mogelijk met **concrete activiteiten**, vanuit de overtuiging dat samenwerkingen het meest effectief zijn en verbanden het sterkst worden als er daadwerkelijk samen gewerkt wordt aan een concreet resultaat.
- We vervullen onze voortrekkersrol door te werken vanuit **eigen initiatieven** en daarbij actief het contact te zoeken met partners. Daarbinnen heeft elke partner een taak en rol.
- We werken daarnaast met **vragen vanuit de omgeving**, hetzij vanuit de sector zelf, hetzij van daarbuiten.
- ESNS heeft daarbij een rol als **platform**. ESNS faciliteert en adviseert.
- We willen actief aan **kennisdeling** doen; niet per se aan kennisoverdracht, maar aan het bijeenbrengen van kennis en expertises.
- De activiteiten als cultuurpijler moeten **aansluiten bij onze kernwaarden en passen bij onze eigen activiteiten**. Het is immers met die activiteiten dat we tot de huidige omvang en impact zijn ontwikkeld – wat het cultuurpijlerschap beoogt te versterken.

² uitgangspunten van cultureel ondernemerschap volgens Giep Hagoort

- In ons cultuurpijlerschap willen we juist ook **verbindingen leggen die verder gaan dan alleen Groningen en Noord Nederland**, vanuit onze overtuiging dat een sterke sector pas echt sterk is als er aansluiting is op alle niveaus; van micro naar macro, van individueel naar massa, van lokaal naar internationaal. Wanneer op alle niveaus schakels en verbindingen zijn, is groei en doorstroming mogelijk.
- In onze werkzaamheden als cultuurpijler zetten we waar mogelijk en indien van toepassing onze **mediapartners** in, om optimale zichtbaarheid van de activiteiten, de betrokken organisaties en artiesten te genereren.

GEVRAAGD BEDRAG

Voor onze werkzaamheden als cultuurpijler vragen we een bedrag van €100.000. De kansen die het cultuurpijlerschap biedt, zijn dusdanig dat we dit bedrag nodig hebben deze ten volle te benutten en alle ideeën te kunnen uitvoeren. We denken dat deze activiteiten zonder meer zullen renderen voor niet alleen het Groningse cultuurveld maar ook de Groningse economie.

In de begroting is dit bedrag deels opgenomen in diverse posten (voor versterken van de exploitatie) en daarnaast is een post vrijgehouden in een grotere post 'algemene activiteitenlasten' van waaruit we gedurende het jaar middelen aan concrete projecten en investeringen in de exploitatie zullen toewijzen. Door niet alles vast te leggen, komen we tegemoet aan de wens van gemeente en provincie³ voor ruimte voor vernieuwing te zorgen, ook binnen onze plannen.

³ zoals beschreven in resp. de Cultuurnota en Uitvoeringsnota Cultuur 2017-2020

HOOFDSTUK 2

ACTIVITEITEN

De activiteiten zullen een combinatie zijn van zaken die we al doen en nieuwe initiatieven. Ze zijn lokaal, regionaal, nationaal en internationaal. En ze gaan over diverse sectoren: de muzieksector, de creatieve industrie, onderwijs, bedrijfsleven, overheid en gerelateerde non-profit instellingen, die we hieronder vereenvoudigd indelen in drie sectoren: de cultuursector, het onderwijs en het bedrijfsleven. Daarbinnen maken we een onderscheid naar type of doel van de activiteit: talentontwikkeling, netwerk bouwen, innovatie, vermarkten en kennis delen.

Activiteiten die we hier niet specifiek beschrijven, maar die als vanzelfsprekend in het cultuurpijlerschap vallen, zijn onze activiteiten binnen de samenwerking binnen het provinciale netwerk van steunfuncties en cultuurpijlers, en hierbij te werken vanuit een gemeenschappelijke agenda. Hier zullen wij ook onze bijdrage in uren doen.

Zoals gemeente en provincie zelf al aangeven in de communicatie rond het cultuurpijlerschap, zullen de middelen niet toereikend zijn voor het volledig uitvoeren van de hieronder beschreven projecten, en zullen aanvullende fondsen geworven moeten worden.

CULTUURSECTOR

Onze werkzaamheden als cultuurpijler in de cultuursector zijn op te delen in talentontwikkelingsprojecten, kennisdeling en netwerken en een aantal algemene versterkende werkzaamheden.

➤ PROJECTEN VOOR TALENTONTWIKKELING IN DE CULTUURSECTOR

Talentontwikkeling Noord Nederland: Grunnsonic 2.0 – Het huidige Grunnsonic is een samenwerking van ESNS met POPGroningen voor talentontwikkeling van lokale artiesten. Hierin geven we Groningse artiesten een podium binnen de Eurosonic programmering en bieden daarbij een aantal begeleidingssessies, zodat artiesten optimaal rendement kunnen halen uit de kansen die een optreden voor de verzamelde Nederlandse en internationale muzieksector ze biedt. Als cultuurpijler breiden we onder de werktitel Grunnsonic 2.0 (we zoeken nog een betere naam, die de regionale lading beter dekt) dit project uit tot een jaar-rond talentontwikkelingstraject.

In samenwerking met de Noordelijke popkoepels (POPGroningen, Fryslân Pop, Kunst & Cultuur Drenthe), podia (o.a. Neushoorn, Simplon, Hedon), kennisinstellingen (o.a. Minerva Academie voor Popcultuur, School voor de Kunsten van het Noorderpoort college) en festivals (o.a. Bevrijdingsfestivals, straatfestivals, Noorderzon) organiseren we een reeks sessies die te vergelijken zijn met de Papendal bijeenkomsten die we kennen uit de sportwereld.

We brengen de Ranomi, Epke en Sven, de Arjan Robben en Tessa Geerling van de popmuziek bijeen om zich op hoog niveau te ontwikkelen. In een bootcamp-achtige setting werken de artiesten aan hun repertoire, aan presentatie en aan promotie. Door samen te werken met kennisinstellingen voegen we een educatie element toe. Zij brengen oefen- en opname-faciliteiten en deskundige begeleiding in. Artiesten krijgen feedback op bijv. podiumpresentatie, setlist, online presence, etc etc. Met podia en festivals zorgen we voor optreedgelegenheden. In een pressure-cooker setting ontwikkelen de artiesten hun skills en bouwen we en passant aan hun netwerk.

Selectie van deelnemers geschiedt door een combinatie van de bestaande talent contests van de popkoepels die organiseren, aangevuld met scouting door de programmeurs van ESNS in samenwerking met de andere partijen. Zo kunnen we zorgen dat een diverse groep artiesten bereikt wordt. De huidige contests bereiken vooral indie/rock artiesten; wij willen uitdrukkelijk ook zorgen dat ook urban artiesten aan de Papendal bijeenkomsten deelnemen.

De reeks bestaat uit vier jaarlijkse bijeenkomsten, waarvan één gekoppeld aan ESNS (een optreden op ESNS met intensieve voorbereiding) en één internationaal, door middel van uitwisselingen met spelers uit ons internationale netwerk.

We werken samen met mediapartners om de resultaten en ontwikkeling zichtbaar te maken. Met dit project geven we lokale artiesten ervaring en doorstroming in de regio en aansluiting bij het landelijke en internationale sector.

ESNS is hierin initiërend; de uitvoering ligt primair bij de partners zelf en wordt bepaald naarmate het project verder wordt uitgewerkt. Voor een project als deze is aanvullende financiering nodig.

➤ ACTIVITEITEN VOOR KENNISDELING EN NETWERKEN IN DE CULTUURSECTOR

Hier zien we een belangrijk onderdeel van onze activiteiten als cultuurpijler. Om hier gedurende de komende vier jaren invulling aan te geven gaan we met alle spelers in de regio in gesprek om te kijken waar we elkaar kunnen versterken en hoe we kunnen samenwerken. Het is steeds een combinatie van eigen initiatief, waarin ESNS een coördinerende rol heeft, en aansluiten bij bestaande initiatieven, waarin ESNS meer adviserend is c.q. kennis deelt.

Meetups – We fungeren als platform en centraal ontmoetingspunt voor regionale, landelijke en internationale organisaties. Eens per jaar zijn we dit natuurlijk al tijdens ESNS als we het fysieke platform voor de internationale popsector zijn. We gaan deze functie uitbreiden door gedurende het jaar meerdere meetups te organiseren. We sluiten aan op actuele zaken en kansen/verzoeken van partners. Het Fonds podiumkunsten bijvoorbeeld is jaarlijks aanwezig op ESNS voor contact met het veld. Als zij gedurende het jaar het land in gaat, bijvoorbeeld, is ESNS daarvan de host. We brengen gericht mensen bijeen rond een specifiek thema, en zorgen zo voor kennisdeling en netwerk-ontwikkeling. Denk aan: Urban house, Popkoepels, Noordelijke online ondernemers, etc. etc.

De eerste concrete samenwerking in dit verband is met DutchCulture:

Dutch Culture is het advies- en organisatiebureau voor internationale samenwerking, dat werkt in opdracht van de ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, en Buitenlandse Zaken en de Europese Commissie.

Met hen gaan we een samenwerking aan vanuit de volgende motieven en op de volgende wijze:

- Op dit moment weten vooral creatieven en kunstenaars uit de Randstad DutchCulture te vinden voor advies (financiering, mobiliteit, netwerk) voor hun internationale ambities. Via ESNS heeft DutchCulture ook in het Noorden des lands een partner/plek, waar ze voor een paar dagdelen per maand spreekuur hebben voor creatieven met internationale ambities.
- DutchCulture organiseert regelmatig expertmeetings, bijeenkomsten in Amsterdam, met focus op een land, een thema. Een aantal van deze events is interessant voor meerdere plekken in het land, en kan in deze samenwerking ook in Groningen plaatsvinden.
- DutchCulture ontvangt jaarlijks tientallen buitenlandse gasten, met interesse voor het Noorden. Door de samenwerking kunnen we dit beter op elkaar af stemmen
- Vanuit de samenwerking verwerft DutchCulture meer kennis en kan vandaaruit weer beter adviseren

Aansluiten bij initiatieven uit het veld - Bijvoorbeeld: de Groningse popkoepel organiseert jaarlijks een avond voor podia in de provincie. We nemen initiatief om daar aanwezig te zijn en een spreker te organiseren of zelf te spreken over een onderwerp dat speelt. We noemen hieronder nog een aantal initiatieven waar we aan bij kunnen dragen.

Let's Gro – We dragen inhoudelijk bij aan Let's Gro, bij de programmering, en als deelnemer aan discussies. In 2017 experimenteren we met samenwerkingen binnen EPIC, Innofest en SummerLabb en kijken we naar een uitwisseling op ons innovatieplein (zie onder bij bedrijfsleven). Daarnaast kijken

we naar de mogelijkheden binnen het 050 Connects to Eurosonic House (zie ook bij bedrijfsleven) en het inhoudelijk programma daarin.

Rijdende Popschool – dit uitermate sympathieke initiatief dat er op is gericht om kinderen, jongeren en volwassenen in Provincie Groningen en Drenthe kennis te laten maken met popmuziek en mensen zelf te laten spelen, willen we graag ondersteunen door bijv. een rondleiding tijdens ESNS, of kennisdeling op andere wijze.

Kunstbende – We stellen al een aantal jaren festivaltickets ter beschikking voor de winnaars van de Kunstbende in de categorie muziek en maken zo verbinding met de landelijke nieuwe generatie makers. Als cultuurpijler kunnen we een actievere rol nemen. Denk aan rondleiding, meet en greet en kennisdeling in bredere zin.

➤ **ACTIVITEITEN VOOR EEN STERKERE CULTUURSECTOR**

Stadsprogrammering – In Groningen wordt gewerkt aan stadsprogrammering; intensieve samenwerking tussen programmeurs van Groningse zalen en festivals, om de stad Groningen van het beste nationale en internationale muziekaanbod te voorzien. Door samen te werken kunnen de beste artiesten op de meest passende plekken geprogrammeerd worden, waar het publiek optimaal van profiteert. Een goede stadsprogrammering resulteert in een topprogrammering met bovenregionale aantrekkingskracht, en concerten op verrassende locaties. Gecoördineerd door in eerste instantie de programmeurs van De Oosterpoort/stadsschouwburg, kan ESNS met haar uitstekende internationale netwerk van agenten, promoters en artiesten als internationale hub van Europa fungeren. Betrokkenheid van ESNS bij de stadsprogrammering kan door ESNS' uitstekende internationale reputatie en netwerk van doorslaggevend betekenis zijn in de keuze van artiesten om wel of niet naar Groningen te komen. Dit is waardevol in een veld waarin de druk op artiesten steeds groter wordt. ESNS heeft hierin de rol van inbreng van expertise en netwerk.

Gala van de Noord Nederlandse popmuziek – In samenwerking met Noordelijke instellingen (popkoepels, podia, media, etc.) kunnen we een Gala van de Noord Nederlandse popmuziek organiseren. ESNS heeft via EBBA (de prijs voor tien opkomende Europese artiesten) en de IJzeren Podiumdieren (de prijzen van de Nederlandse popsector) expertise op hoog niveau op dit vlak. Een gala gericht op de Noord Nederlandse popmuziek draagt bij aan de zelfbewustzijn van de sector in deze regio en aan het eerder genoemde klimaat voor artiesten. Door actief samen te werken met de regionale omroepen (Omrop Fryslân, TV Noord, RTV Drenth, etc) en media (NDC Mediagroep, etc) kunnen we er een fantastisch regionaal event van maken. ESNS is hierin initiërend; de taakverdeling tussen de diverse partners wordt bepaald naarmate het project verder wordt uitgewerkt. Voor een project als deze is aanvullende financiering nodig.

Ontwikkeling Suikerunie terrein – met de gebruikers van het Suikerunie terrein (Paradigm, id3, Kadepop, EMG) onderzoeken we de mogelijkheid om hier gezamenlijk een kantoor en werkplekken te vestigen. Door ons hier op een zichtbare plek temidden van andere creatieven te vestigen, kunnen we gemakkelijker onze Meetups organiseren. ESNS is daarnaast zichtbaarder voor de stad dan nu het geval is, achter in De Oosterpoort (verder een prima plek, daar niet van, maar niet zichtbaar. De meeste mensen in Groningen en omstreken hebben geen idee dat het jaar rond aan ESNS gewerkt wordt, of wat de werkelijke omvang en impact van het evenement is). We hebben de partners op het terrein voorgesteld een gebruikersoverleg te initiëren, wat goed is voor samenwerking, kennisuitruil en eventuele gezamenlijke investeringen.

ONDERWIJS

We investeren in nauwere banden met het onderwijs. Er zijn talrijke opleidingen in het Noorden die raakvlakken hebben met popmuziek, entertainment, evenementen en populaire cultuur. Door samen te werken kunnen we elkaar wederzijds versterken. Dit doen we op verschillende niveaus en in

verschillende vormen. Het gaat daarbij om kennisdeling (bijv. in de vorm van werkervaring) en innovatie en presentatie.

➤ **ACTIVITEITEN VOOR KENNISDELING IN HET ONDERWIJS**

Stages - ESNS biedt een aantal langdurige stages die voor de echt gemotiveerden steevast tot werk in de sector leiden. In ons stage beleid geven wij bij gelijke geschiktheid de voorkeur aan mensen woonachtig in het Noorden c.q. een Noordelijke opleiding volgen. De laatste jaren merken we kandidaten van opleidingen van buiten het Noorden sterker zijn dan Noordelijke kandidaten. We missen hier aansluiting. Door te investeren in de relatie, kunnen we hier verbetering in aanbrengen. We kunnen beter elkaar informeren over knelpunten en kansen (wat zoeken wij in een stagiair, wat zoekt een stagiair in ons), en hierop onze activiteiten inrichten. Meer tijd besteden aan de relatie betekent ook dat er gericht gescout kan worden naar de beste studenten voor de beste stages. Dit betekent vooral een investering van uren om een relatie op te bouwen en kennis uit te wisselen. We stellen hiervoor een stage- c.q. onderwijscoördinator aan, die ook onderstaande zaken in zijn of haar portefeuille kan opnemen.

Werkervaringsplekken - We willen zo ook het aantal werkervaringsplekken dat we nu bieden (meewerken rondom het evenement) uitbreiden, en de relevantie voor de studenten verbeteren. Langere en betere voorbereiding betekent dat studenten en leerlingen beter ingezet kunnen worden op uitdagender posities. Denk aan studenten van opleidingen theater techniek (licht, geluid en opbouw), hosts bij balies (facility management), fotografen en media opleidingen, etc. etc. Het realiseren van werkervaringsplekken vraagt vooral een investering van uren om een relatie op te bouwen, geschikte werkervaringsplekken te ontwikkelen en te begeleiden.

Onderzoeksverzoeken van studenten - Studenten van Noordelijke opleidingen benaderen ons vaak met onderzoeksvragen; of we informatie willen verschaffen, interviews geven, etc. etc. We moeten dergelijke verzoeken vaak afwijzen, simpelweg doordat we er geen tijd voor vrij kunnen maken. Een gemiste kans voor alle betrokkenen. Als cultuurpijler kunnen we beter aan zulke verzoeken en de tijdsinvestering die dit vraagt voldoen.

➤ **ACTIVITEITEN VOOR PRESENTATIE EN INNOVATIE IN HET ONDERWIJS**

Inhoudelijk programma tijdens ESNS – Ook voor lokale opleidingen kunnen we tijdens ESNS als platform fungeren. Minerva kan bijvoorbeeld programma-voorstellen doen die inhoudelijk aansluiten bij ESNS, waarbij we kunnen meedenken in de verdere ontwikkeling ervan. Als er passend programma wordt ontwikkeld, kunnen wij dat van extra zichtbaarheid voorzien aan onze conferentiedeelnemers en bezoekers, de nationale en internationale sector. In 2016 bijvoorbeeld was er in Minerva een expositie van de geschiedenis van ESNS. In Minerva Praedinius hebben we geëxperimenteerd met een Eurosonic programma van Catalaanse geluidskunstenaren die 's avonds op Eurosonic optraden en gedurende de dag samenwerkten met studenten van Minerva. Communicatie, doelgroep en reikwijdte hangen steeds af van de aard en inhoud van het programma van de betreffende opleiding. Wij bieden actief de mogelijkheid om zich te presenteren, waarbij we in de communicatie en zichtbaarheid letten op relevantie voor de doelgroep.

Groningen als voorloper op gebied van wetenschappelijk onderzoek over popmuziek – Popmuziek en de exploitatie daarvan spelen een steeds grotere maatschappelijke en economische rol. Op de universiteit is popmuziek op diverse vakgroepen (recht, economie, informatietechnologie etc) een steeds belangrijker onderzoeksveld. De aanwezigheid van ESNS in Groningen biedt de universiteit de mogelijkheid zich tot een toonaangevende speler te ontwikkelen op dit gebied, zoals Berkeley University dat is in de Verenigde Staten. De aanwezigheid van de Europese muzieksector in Groningen biedt het wetenschappelijk onderwijs hier de kans aan te sluiten bij de onderzoeksagenda van deze sector, en hun baanbrekende onderzoeksresultaten te presenteren op ESNS.

Vanuit de Popcoalitie, Innofest en ESNS zelf en zijn er diverse onderzoeksvragen; relevante onderwerpen die nader onderzoek behoeven (zie bijlage 2). Denk bijvoorbeeld aan nieuwe distributiemethodes voor muziek, onderzoek naar gehoorschade, crowd control, maar ook aan de internationale circulatie van artiesten. We willen deze onderzoeksagenda's onderbrengen bij Noordelijke opleidingen. We zijn hierover in contact met de Rijksuniversiteit Groningen, maar ook met de Hanzehogeschool.

De rol van ESNS hierin is het aandragen en ontwikkelen van onderwerpen, het meedenken in het onderzoek en inbrengen van relevante partners. En uiteraard het verspreiden van de resultaten onder de relevante doelgroep, hetzij breed door bijv. persbericht, of presentatie op de conferentie, maar ook heel gericht door een specifieke afnemer te koppelen aan het resultaat.

BEDRIJFSLEVEN

De cultuurpijler werkzaamheden met het bedrijfsleven zijn in te delen in activiteiten voor innovatie en productontwikkeling, netwerken, presenteren en vermarkten.

➤ **ACTIVITEITEN VOOR INNOVATIE EN PRODUCTONTWIKKELING IN HET BEDRIJFSLEVEN**

Innovatie geïnitieerd door ESNS - We beschreven in onze aanvraag voor de cultuurnota al hoe we initiatief nemen en contact leggen om tot innovatieve samenwerking en productontwikkeling te komen. Het genoemde voorbeeld van de samenwerking tussen Powershop, Wildsea, WattNow en Faber AV heeft inmiddels geleid tot commercieel succes voor de deelnemers. De nieuwe technologie die als onderdeel van een experiment voor het festival is ontwikkeld, is inmiddels aan buiten de festivalwereld in de handel gebracht en verkocht.

De rol die ESNS in dit soort samenwerkingen speelt, is partijen bijeenbrengen rondom een concrete innovatievraag en actief participeren in de ontwikkeling. In het kader van cultuurpijlerschap is er meer ruimte om hier tijd in te investeren. Zo kan het cultuurpijlerschap ook nog economisch gewin voor onze partners opleveren.

Innofest – Innofest is een initiatief van o.a. Eurosonic Noorderslag, en is een samenwerking met festivals, bedrijfsleven en onderwijsinstellingen. De festivals fungeren als living labs. Start-ups, bedrijven, ondernemers en studenten komen samen op de deelnemende festivals om hier prototypes van innovaties uit het bedrijfsleven te testen en oplossingen te bedenken voor de uitdagingen waar festivals en ondernemers uit de regio zelf mee te maken hebben. Dit kunnen zowel technologische als sociale innovaties zijn. Groningse ondernemers hoeven alleen maar hun goeie ideeën hier in onder te brengen. Onze rol hierin is contactpunt voor de Groningse deelnemende festivals (Paradigm en Noorderzon). Daarnaast kunnen meer tijd besteden aan het actief betrekken van Groningse en Noordelijke ondernemers met innovatieve ideeën.

➤ **ACTIVITEITEN VOOR NETWERKEN EN VERMARKTEN**

Naast zelf actief participeren in ontwikkeling van nieuwe producten en diensten, kunnen we als platform waarde toevoegen door partijen bij elkaar te brengen, in het bijzonder verkoper en afnemer.

EPIC – een speciaal onderdeel tijdens de Eurosonic Noorderslag conference is EPIC, de European Production Innovation Conference. EPIC richt zich op een andere doelgroep bedient dan de reguliere conference: de producenten van de live sector. De potentiële afzetmarkt voor nieuwe producten wordt hier op een presenteerblaadje aan het Groningse bedrijfsleven aangeboden. Het cultuurpijlerschap verschaft ons de middelen extra tijd te investeren in het actief betrekken van de Groningse en regionale ondernemers op dit vlak bij de kansen die EPIC hen biedt.

Platform Eurosonic Noorderslag Conference – We geven op diverse manieren een podium aan interessante nieuwe producten en diensten. Net als bij de onderzoeksresultaten kunnen we innovaties

actief onder de aandacht brengen bij relevante doelgroepen, hetzij breed door bijvoorbeeld een persbericht, door presentaties op de conferentie, maar ook heel gericht door een specifieke afnemer te koppelen aan het nieuwe product of dienst. We richten het Damsterplein in als een innovatieplein in samenwerking met Innofest, Summerlabb en Let's Gro. Hier bieden we de mogelijkheid nieuwe producten en diensten te presenteren, zowel aan conferentiedeelnemers als aan het algemeen publiek.

Naast bovengenoemde activiteiten zijn er nog diverse verbindende activiteiten met het bedrijfsleven, die we ook verwoord hebben in het plan voor het Ondernemershuis, dat we onlangs indienden bij de afdeling Economische Zaken van gemeente Groningen. We willen er transparant over zijn dat die activiteiten mede ondersteuning krijgen vanuit EZ, maar hechten er wel aan ze hier ook te noemen, omdat we denken dat ze goed passen in de voortrekkersrol en nieuwe verbindingen die gemeente en provincie voor ogen staan bij het cultuurpijlerschap. We schetsen ze hieronder:

Ondernemersclub – we spannen ons in om de leden van onze ondernemersclub te verbinden met ondernemersclubs van andere organisaties in Groningen, waardoor de netwerkwaarde van een lidmaatschap stijgt. We doen dat al actief met Businessclub van de Oosterpoort. We hebben een experiment lopen met de Club van het Groninger Forum en zijn voornemens dat ook te doen met de club van Kadepop.

Speciale events – we bieden actief aan lokale ondernemers de mogelijkheid voor het organiseren van speciale business events tijdens Eurosonic Noorderslag. Voor bedrijven is dit een mooie kans om zich in een bruisende en internationale setting te presenteren aan haar relaties en/of medewerkers. We zoeken actief actief de samenwerking met HWWG/Let's Gro/NOO ondernemers om te zien of we met hen een pilot kunnen doen.

SXSW – Vanuit het Groningse stadsbestuur en bedrijfsleven bestaat belangstelling om SXSW te bezoeken als inspiratiereis. Wij kunnen vanuit onze kennis en ervaring bijdragen aan de voorbereiding op zo'n reis.

050 Connects to Eurosonic Business House – tijdens ESNS ontwikkelen we hier een netwerkplek voor Groningse ondernemers en de internationale delegates. Door de keuze voor een A-locatie (Vindicat) kunnen Groninger ondernemers zich optimaal profileren en bovendien optimaal gebruik maken van het festival voor relatiebeheer en mogelijk ook directe business. Er ligt ook een kans voor Vindicat om de recent opgelopen imago schade wat te herstellen door hun huis een aantal dagen open te stellen voor de wereld. In het 050 Connects House presenteren we een inhoudelijk bij de wensen van de ondernemers aansluitend programma waarvoor we een koppeling maken met het de conferentie-programma.

BIJLAGE 1

Toelichting bij de bijlage:

In de beschikking van Provincie Groningen dd 13 juli, waarin het in te dienen meerjarenplan voor ons cultuurpijlerschap wordt toegelicht, worden de criteria aangehaald die gelden voor een cultuurpijler:

- *Voortrekkersrol bij samenwerking en aangaan cq versterker van verbindingen , binnen of buiten de keten of de sector*
- *samenwerking op basis van gelijkwaardigheid.*
- *aanvrager toont aan dat er sprake is van bewezen vertrouwen en kwaliteit*
- *aanvrager draagt bij aan internationaal profiel van Groningen*
- *aanvrager toont aan samen te werken binnen een provinciaal netwerk van steunfuncties en cultuurpijlers en hierbij te werken vanuit een gemeenschappelijke agenda*

Voor de volledigheid en om dubbelingen te voorkomen met eerder ingediende stukken, voegen we in deze bijlage de teksten uit onze aanvraag voor culturele subsidie toe, waarin we onze visie geven op onze positie als cultuurpijler en ingaan op de genoemde criteria.

Ook andere passages die relevant zijn voor het cultuurpijlerschap (nieuwe verbindingen leggen, en bijdrage aan de educatie) voegen we volledigheidshalve toe.

2.3 VISIE OP ONZE POSITIE ALS CULTUURPIJLER

Door in Groningen aangemerkt te worden als Cultuurpijler kunnen we de rol die we van nature al hebben verder verstevigen en uitbouwen, zodat alle betrokkenen er de vruchten van kunnen plukken. In de ambitie van de gemeente om in te zetten op de creatieve industrie, en het in Noordelijk verband bevorderen van de muziekindustrie (kadernota cultuur, pagina 13) heeft ESNS als grootste en meest internationale speler als vanzelfsprekend een voortrekkersrol.

ESNS is Europa's belangrijkste platform voor de muzieksector en is daarmee een netwerkorganisatie bij uitstek. Ondernemerschap, het ontwikkelen van nieuwe initiatieven en het initiëren van nieuwe samenwerkingsverbanden zit in het DNA van de organisatie. Hierbij gaat het zowel om internationale samenwerkingen binnen de sector als om nationale en regionale samenwerkingen. Hierboven (onder samenwerkingen) schetsten we al een aantal van de samenwerkingsverbanden die we geïnitieerd hebben. Een positie als cultuurpijler geeft ons de mogelijkheid nieuwe verbanden aan te gaan, en bestaande verbanden verder te versterken en verdiepen, en er meer rendement uit te halen voor de (cultuur)sector.

Aard van de samenwerking

Voor alle samenwerkingen die we aangaan geldt dit uitgangspunt: in een goede samenwerking is sprake van wederzijds vertrouwen, wederzijdse versterking en oog voor elkaars belang.

Samenwerkingsverbanden die we aangaan zijn over het algemeen voor de lange termijn. Denk aan De Oosterpoort, Vera, Buma Cultuur – allemaal organisaties die vanaf het begin erbij waren. Denk aan de Europese festivals met wie we al sinds 2003 samenwerken. Of de EBU radiostations die al sinds 1999 van de partij is en met 37 leden en radiowagens uit diverse landen naar Groningen komt om vanaf hier uit te zenden.

Jaarlijks initiëren we nieuwe partnerschappen. We kiezen hierbij voor langdurige samenwerkingen. Toen vlak voor editie 2016 de beoogde locatie voor de artist village afviel, hebben we er juist voor gekozen naar de Suikerfabriek te gaan en niet voor veel voordeliger andere opties te kiezen. We

kiezen daarmee voor kwalitatieve duurzame culturele verbindingen boven kortstondige opportunistischer oplossingen.

Voor ons heeft een samenwerking alleen zin als drie partijen er beter van worden, alleen dan is een samenwerking effectief: 1. de partner, 2. de artiest, conferencedeelnemer, of festivalbezoeker (al naar gelang de doelgroep), en 3. wij als evenement. Bij al onze samenwerkingen is dat het uitgangspunt.

De kwaliteit van de samenwerking is het best zichtbaar door het resultaat van de samenwerking: samen met onze partners zetten we jaarlijks een evenement neer dat de hoogste productiestandaard van Europa heeft. Het feit dat veel van onze samenwerkingen zonder contract en met gesloten beurzen lopen, toont het wederzijds vertrouwen.

Toekomstige samenwerkingsverbanden en de gemeenschappelijke agenda

In de komende jaren gaan we bestaande partnerschappen verdiepen en versterken en nieuwe verbanden verkennen en opzetten. De gemeenschappelijke agenda daarbij is het versterken van Groningen als (culturele) City of Talent, het verbeteren van het vestigingsklimaat voor bedrijven, het verder verstevigen van het krachtige cultuurprofiel van Groningen en de internationale uitstraling van Groningen. Als cultuurpijler kunnen we de activiteiten als experimenteerregio zoals beschreven in de kadernota 'We the North' aanmerkelijk verrijken vanuit onze voortrekkersrol.

Mogelijkheden liggen o.a. in netwerken als het convenant popmuziek Groningen, de popcoalitie, de partners van het Initiatief Kooppunt Muziekindustrie Noord Nederland. Denk ook aan het Groninger Museum, de Suikerfabriek, restaurants, hotels en leveranciers in stad en regio. Koepelorganisaties in Noord Nederland, vakopleidingen in Noord-Nederland maar ook de verbinding met de muziek- en popcultuuropleidingen in de sector. Het is een wens van ESNS om meer onderzoek over de muzieksector te initiëren. We zijn met de Rijksuniversiteit Groningen in gesprek om de onderzoeksagenda van de popcoalitie in Groningen onder te brengen, waardoor structureel onderzoek in Groningen kan worden gedaan. De Hanzehogeschool zou hier later bij aan kunnen haken. De resultaten van deze onderzoeken kunnen we jaarlijks op ESNS presenteren.

Groningen is na Amsterdam de stad met de meeste start-ups van Nederland; de innovatieve activiteiten van ESNS in bijvoorbeeld Innofest, de popcoalitie en het Knooppunt Muziekindustrie Noord-Nederland bieden volop aanknopingspunten voor meer samenwerking en wederzijdse versterking.

ESNS heeft een jaar-rond cyclus van innoveren en ontwikkelen, voorbereiden, uitvoeren, evalueren. Onze activiteiten als cultuurpijler zullen dus ook gedurende het jaar plaatshebben. Ook onze communicatie is het hele jaar actief. Via onze website, social media en mailingen bereiken we de hele Europese sector.

ESNS biedt zo een waardevol platform voor de communicatie over de ontwikkelingen en resultaten van de diverse samenwerkingen. We kunnen gedurende het jaar exposure genereren voor bijv. de voortgang rond de Innofest innovaties, of de resultaten van het Groninger onderzoek naar de muzieksector. Tenslotte kunnen we als cultuurpijler een unieke piek van exposure genereren tijdens ESNS, als de gehele Europese sector inclusief media in Groningen is neergestreken.

2. NIEUWE VERBINDINGEN LEGGEN

Het aangaan van nieuwe sterke samenwerkingen en het leggen van nieuwe verbindingen zitten diep in het wezen van ESNS. Het is bij alles ons uitgangspunt om nieuwe activiteiten te ontwikkelen samen met mede belanghebbenden.

Dertig jaar geleden zijn we begonnen als wedstrijd tussen Nederlandse en Belgische bands, omdat toentertijd teveel bands niet naar Groningen kwamen om op te treden – eigenlijk toen al om Groningen op de kaart te zetten. Sindsdien hebben we steeds nieuwe activiteiten ontwikkeld met relevante

partners, en verdiepen en verbeteren we bestaande activiteiten. Er is nog niet één editie gelijk geweest aan die van het jaar ervoor.

We zitten bovenop nieuwe ontwikkelingen, zowel in onze eigen sector als daarbuiten. Het is deze eigenschap die ESNS tot internationaal platform heeft gemaakt van een impact en omvang die het nu heeft. We schetsen hieronder een selectie van onze belangrijkste partnerschappen, die enerzijds laat zien waar onze verbindingskracht ligt, anderzijds waar we de komende jaren verder willen ontwikkelen.

Binnen de cultuursector

We initieerden het project ETEP (het European Talent Exchange Programme) waarbij het ons gelukt is om 100 Europese festivals (van Glastonbury tot Roskilde en van Lowlands tot Off! Festival) te laten samenwerken aan betere internationale doorstroming van Europese bands. De festivals beschouwden elkaar ofwel als concurrent ofwel als niet relevant. Op festivals werden vooral Amerikaanse, Engelse en wat nationale bands geprogrammeerd. Met ETEP is het ons gelukt ze het gezamenlijke belang te laten zien van betere internationale carrièremogelijkheden van Europese bands, en ze te laten overleggen en samenwerken. Als steeds was het ook een belang van de festivals zelf: in een festivaliserende en globaliserende wereld wordt de vraag naar artiesten waarmee een festival tickets kan verkopen, steeds groter, en was het dus voor de festivals zelf van belang om te zorgen dat ze niet afhankelijk waren van een handjevol grote namen, en zelf te bouwen aan nieuwe headliners.

We werken in de programmering van Eurosonic samen met de radiostations van de EBU. We overleggen met hen wat de beste opkomende artiesten uit hun land zijn, en programmeren deze op Eurosonic. De radiostations ondersteunen de optredens met airplay. We werken samen met de Europese muziekexportkantoren in de programmering en promotie van de acts uit hun land op Eurosonic. We kregen hen zover met de EBU stations en de ETEP festivals in hun land samen te werken in de selectie en promotie van de acts. Dit was nieuw; deze drie type organisaties leefden in totaal gescheiden werelden. Maar juist door het internationale perspectief dat wij bieden, en het gedeelde belang van alle betrokkenen, slagen we hierin. Voor de komende jaren hebben we een nieuwe subsidie van de Europese Unie voor ETEP, waarin we deze samenwerking verder kunnen intensiveren, en gedurende het jaar in geheel Europa promotie kunnen maken voor de artiesten en Eurosonic Noorderslag – en daarmee voor Groningen.

We werken samen met de gemeente in haar beleid voor ruimtelijke ontwikkeling en sluiten aan bij ontwikkelgebieden. Door ons festivalhart excentrisch in het Ebbingekwartier te plaatsen, bijvoorbeeld, droegen we bij aan de ontwikkeling als cultuurgebied, waarmee de aantrekking als woongebied toeneemt. We scouten elk jaar de stad af op zoek naar nieuwe locaties en organisaties om mee samen te werken: Infoversum, Suikerfabriek, Hampshire, het Groninger Forum, Brouwerij Martinus, Minerva, Silo, het Groninger Museum, NNO.

We werken samen met zoveel mogelijk zalen in de stad. Tijdens ESNS programmeren we de zalen zo dat een optimale match ontstaat tussen de aard van het programma en het profiel van de zaal. Door zo eenmaal per jaar de gehele internationale popsector te ontvangen, profiteren zalen als Vera en De Oosterpoort gedurende het jaar in het boeken van internationale artiesten. Voor veel artiesten was Eurosonic een bepalend moment in hun carrière. Dat maakt dat ze graag terugkomen naar Groningen. Voor de zalen is dit waardevolle promotie in een veld waarin de druk op artiesten groot is. We trekken samen op met De Oosterpoort/Stadsschouwburg op gebied van huisvesting en optimaal gebruik van locaties.

We werken intensief samen met Gemeente Groningen, Marketing Groningen en de Groningse popscene in de profilering van Groningen als popstad, o.a. in het convenant Popstad BV, en in Groningen Live, het gezamenlijke platform waarmee we de live programmering van Groningen promoten. Dit kunnen we de komende jaren verder uitbouwen.

Een van de initiatieven hierbinnen is de Groningen-Hamburg Club Exchange, waarbij 6 clubs uit elke stad een uitwisseling van lokale bands organiseren een tweemaal per jaar bijeenkomen (tijdens ESNS en Reeperbahn) voor kennisuitwisseling.

We werken samen met alle Noordelijke popkoepels, wiens toptalent we een plek geven in het Eurosonic programma, zodat ook zij mee kunnen profiteren van het internationale platform dat ESNS biedt. We onderzoeken hoe we Urban Valley hieraan kunnen koppelen.

We zoeken de verbinding met Groninger culturele instellingen die niet per se in het popmuziek-domein werken. Intensief overleg met het Groninger Museum heeft uiteindelijk geresulteerd dat zij sinds een aantal jaren rondom ESNS hun exposities laten aansluiten bij doelgroep en onderwerp van ESNS (Bowie is, Marilyn Manson). Zo leveren we gezamenlijk een internationaal visitekaartje af als Groninger Popstad. We zoeken actief de samenwerking met het Noord Nederlands Orkest, waarbij we hen een plek hebben kunnen geven in het Eurosonic Air programma. Voor het NNO een ongebruikelijke plaats, die productioneel nogal wat voeten in de aarde had (een podium aanbouwen en midwinter de hele tent verwarmen tot boven de 18 graden omdat daaronder de instrumenten ontstemmen) – met als gevolg een bomvolle tent, op zaterdagmiddag, 12.00 uur.

Cros-sectoraal.

Bedrijfsleven

We leggen verbindingen met het bedrijfsleven onder andere via onze ondernemersclub, waar 42 bedrijven lid van zijn. We versterken de waarde van deze club door hem in verbinding te brengen met andere netwerken; zo koppelden we onze club gedurende een avond aan die van het Groninger Forum en het VNO-NCW om zo het netwerk te verrijken. We trekken met de ondernemers op in brainstorms en acties om meer synergie en meer waarde voor de stad te genereren.

In een unieke samenwerking met gemeente en de lokale bedrijfsverenigingen, hebben deze laatste hun krachten gebundeld in een gezamenlijke investering in Air. Er wordt onderzocht of dat geïnstitutionaliseerd kan worden in de oprichting van een cultuurfonds binnen het Fonds Ondernemend Groningen voor projecten met een bovenregionale aantrekkingskracht en uitstraling.

Technologische innovatie en ESNS

In 2014 introduceerden we nieuwe conferentietak: EPIC. Deze European Production Innovation Conference is gericht op innovatie in de productiekant van de muzieksector. We versterken met EPIC onze positie als de centrale beursplek voor live muziek, waar naast nieuwe artiesten ook nieuwe technologische ontwikkelingen gepresenteerd worden.

We nemen initiatief en leggen contact. Afgelopen editie zijn we met Powershop, Wildsea, WattNow en Faber AV tot een baanbrekende samenwerking gekomen op gebied van verduurzaming van stroomvoorzieningen bij tijdelijke infrastructuur. Ons festivalterrein op het Damsterplein was daarbij een innovatieve festival playground met de internationale jetset van evenementen-producenten als directe afzetmarkt. Ook bouwondernemingen en andere technologiebedrijven kunnen hier in de toekomst van profiteren.

Topsectorenbeleid Creatieve Industrie

Samen met de Popcoalitie (een samenwerkingsverband tussen een groot aantal organisaties uit de Nederlandse popsector, waaronder 3FM/NPO, Buma Cultuur, FNV Kiem, VVEM, muziekvakopleidingen, geïnitieerd door ESNS) en een aantal samenwerkende creatieve organisaties in Noord-Nederland, werken we aan de innovatie agenda voor de muziekindustrie, op gebied van zowel sociaal maatschappelijke als technologische innovatie.

Doel van het initiatief is o.a. het vestigen van een knooppunt muziekindustrie in Noord Nederland, passend binnen het geheel van het Topsectorenbeleid van het Ministerie van EZ. De Topsector Creatieve Industrie heeft als ambitie dat Nederland in 2020 de meest creatieve economie van Europa is. In de Internationaliseringsagenda van de Topsector Creatieve Industrie 'Grenzeloos creatief kapitaal' wordt het belang van de grote strategische nationale en internationale events voor de creatieve industrie onderstreept. ESNS is daar één van.

Een eerste concrete project dat hieruit voort is gekomen is Innofest. ESNS is een van de initiatiefnemers van deze samenwerking tussen acht festivals uit het Noorden (ESNS, Into the Great Wide Open, Welcome to The Village, Oerol, TT Assen, Noorderzon, Festival der Aa en Paradigm) en de TU Delft, de NOM, de provincies Fryslân, Groningen en Drenthe en de steden Emmen, Groningen, Leeuwarden en Assen. In Innofest functioneren de festivals als living labs voor innovatie. Innovaties uit onderwijs en bedrijfsleven worden getest en ontwikkeld op de deelnemende festivals. Festivals brengen duizenden mensen op de been in een beheersbare (en meetbare) omgeving en vormen daarmee een ideale plek om te experimenteren met nieuwe technologieën. Succesvolle innovaties worden gepresenteerd op ESNS op EPIC. Het mooie ervan: op EPIC wordt meteen de afzetmarkt voor de nieuwe producten en diensten bereikt: de verzamelde internationale muzieksector. Innofest is een voorbeeld van hoe we bijdragen we bij aan een levendig, innovatief ondernemersklimaat in Noord-Nederland.

Allemaal initiatieven en samenwerkingen die onze verbindingskracht en voortrekkersrol laten zien, en die we graag als cultuurpijler verder zouden uitbreiden en verdiepen. In een positie als cultuurpijler kunnen we deze kracht ten volle inzetten voor de Groninger cultuur- en aanverwante sectoren. Onze visie hierop beschrijven we verder onder 'cultuurpijler'

3. BIJDRAGE AAN EDUCATIE

Het is voor ESNS geen speerpunt om aanbod voor middelbare of basisschool onderwijs te bieden. We zien voor ons evenwel een unieke rol voor de educatie en talentontwikkeling van jonge mensen in de cultuursector in het Noorden. Onderstaande lijstje kan met evenveel recht onder talentontwikkeling worden geschaard.

Beroepsonderwijs

ESNS is een van de belangrijkste spelers in de internationalisering van de Nederlandse cultuursector. Dat dit grootschalige evenement in het Noorden plaats vindt is uniek en geeft ons de kans en de een plicht de mogelijkheden die zo'n evenement biedt voor jonge mensen in het Noorden optimaal te benutten.

We werken jaarlijks met een groep jonge stagiaires die we intensief opleiden voor een baan in de muzieksector. Bij de werving geven we voorrang aan mensen die in het Noorden wonen. De meeste van hen stromen door naar betaald werk in de sector.

We werken samen met relevante opleidingen om zoveel mogelijk werkervaringsplekken tijdens het evenement te realiseren. Bijvoorbeeld met 70 studenten van de MBO opleiding theatertechniek van het Noorderpoortcollege die als assistent techniek werken tijdens ESNS. Ze krijgen hiermee een uitgelezen kans om in een internationaal topevenement ervaring op te doen. Ook met andere opleidingen in Noorden onderhouden we nauwe banden, in de vorm van stages en dagpersoneel.

Waar we de kans krijgen dragen we bij aan onderzoek, opdrachten en casussen in het onderwijs, zoals bijvoorbeeld tijdens The Holland Web Week Groningen. Afgelopen editie deden we i.s.m. Sound.nl een Hackaton waar studenten werden uitgedaagd bij te dragen aan prototypes op het gebied van big data en sensortechnologie waarmee veiligheid en bezoekers beleving kan worden vergroot. Door het platform-karakter biedt ESNS veel aanknopingspunten voor innovatie en onderzoek breder dan alleen het evenement zelf. Vanuit ESNS of haar klanten kunnen ook opdrachten verstrekt worden aan talenten en start-ups.

De sector

Met de conferentie zelf zorgen we voor educatie van de Nederlandse popmuzieksector middels 180 panels en lezingen. We bieden studenten de mogelijkheid tegen gereduceerd tarief deel te nemen aan de conferentie. Hiervan maken zowel studenten uit de regio als studenten uit het buitenland gebruik.

Doordat deze hoogwaardige internationale conferentie in Groningen plaatsvindt, kunnen professionals, amateurs en studenten uit de Groninger popsector tegen relatief lage kosten hun kennis en netwerk in vier dagen updaten, en zich presenteren aan de Nederlandse en internationale sector.

In 2007 startten we Grunnsonic. Grunnsonic is een samenwerking met POPGroningen. We presenteren hier ruim 40 van de beste bands van Groningen binnen het kader van Eurosonic. Ze gaan volwaardig mee in de promotie van Eurosonic Noorderslag (website, programma, app, timetables) en hebben hiermee de kans zich te presenteren aan de internationale talentscouts. We zorgen voor een begeleidingstraject waarmee ze zich optimaal kunnen voorbereiden en gebruik maken van de mogelijkheden die hun optreden ze biedt.

Met deze presentatieplek in een internationale setting, dragen we bij aan de ontwikkelkansen en vitaliteit van de Groninger muzikantenscene en bieden we de toptalenten internationaal perspectief.

BIJLAGE 2 ONDERZOEKSAGENDA POPCOALITIE

Toelichting bij de bijlage:

Ter illustratie van de aard van de onderzoeksagenda voegen we hier de in 2015 opgestelde agenda van de muziekindustrie op. De titel van het stuk (innovatie-agenda) kan verwarrend werken; verderop in de tekst wordt evenwel duidelijk dat het hier om een innovatie agenda gaat.

INNOVATIE-AGENDA MUZIEKINDUSTRIE

de gezamenlijke agenda van de Popcoalitie en het initiatief Knooppunt Muziekindustrie Noord Nederland (KMNN)

Over de initiatiefnemers:

De Popcoalitie is het samenwerkingsverband van een groot aantal organisaties uit de Nederlandse pop- en dancemuzieksector: 3FM/NPO; Buma Cultuur; Buma/Stemra; FNV-KIEM/BV Pop; Music Managers Forum (MMFnl); Ntb; NVPI (branchevereniging van de entertainmentindustrie); Open House; POPnl (het samenwerkingsverband tussen de twaalf provinciale popkoepels en die van de steden Amsterdam, Rotterdam en Den Haag); Sena; Stichting Onafhankelijke Muziekproducenten (STOMP), Vereniging Nederlandse Poppodia en -Festivals (VNPF); Vereniging van Evenementenmakers (VVEM) en de muziekvakopleidingen Fontys Rockacademie, Tilburg en InHolland Music Academy, Haarlem. De Popcoalitie voert het gesprek met de overheid en de wetenschap om te komen tot gerichte investeringen in randvoorwaarden voor kennisontwikkeling, innovatie, export, financiering en human capital. Slimme samenwerking tussen bedrijven, onderzoekers en de overheid staat daarbij centraal.

Het **Initiatief KNMM** is in Noord Nederland ontstaan om de innovatieve ontwikkelingen op het gebied van popcultuurfestivals, creatieve industrie en innovatie te bundelen, en om van daar uit samen te werken op het gebied van zowel sociaal maatschappelijke als technologische innovatie. De initiatiefgroep bestaat uit creatieve ondernemers en de festivals Welcome to the Village, Into the Great Wide Open, Eurosonic Noorderslag, Leeuwarden Culturele Hoofdstad 2018 en Paradigm Festival, en vertegenwoordigers van de Hanzehogeschool Groningen en de Rijks Universiteit Groningen. Het doel van het initiatief is het vestigen van een knooppunt Muziekindustrie in Noord Nederland, passend binnen het geheel van het Topsectoren-beleid van het Ministerie van Economische Zaken.

Bestaand onderzoek

In het verleden heeft Nederland een belangrijke rol gespeeld bij twee innovaties: de ontwikkeling van de CD door Philips en het ontstaan van de EDM, de Electronic Dance Music. Met betrekkelijk korte fysieke afstanden en een sterke internationale oriëntatie heeft Nederland de potentie een grote rol te spelen bij meer innovaties.

Vanuit diverse disciplines wordt al jaren onderzoek gedaan naar popmuziek. Nederland kent al geruime tijd jaar een hoogleraar popmuziek. Deze heeft een kleine parttime aanstelling en combineert dit onderwerp met zijn andere werkterrein, de psychologie. Dit heeft internationaal gewaardeerd onderzoek opgeleverd naar de relatie tussen muzieksmaak en probleemgedrag en de relatie tussen persoonlijkheidskenmerken en de kansen op een succesvolle carrière als muzikant. De onderzoeken waarvan melding wordt gemaakt op de website van de afdeling Benelux van de International Association For The Study Of Popular Music (IASPM) focussen vooral op de culturele betekenis van popmuziek. Dat is ook het beeld dat naar voren komt uit de inzendingen voor de Popscriptieprijs voor bachelor- en masterstudenten. Belangstelling voor de economische en technologische facetten van de muziekindustrie is er pas sinds kort en dan met name vanuit de lectoraten van enkele hogescholen.

Onderzoeksbehoefte muziekindustrie

De muzieksector maakt op dit moment een transformatie door. De opkomst van het internet heeft de exploitatie van opgenomen muziek en de marketing van evenementen totaal veranderd.

Verdienmodellen worden ingrijpend geïnnoveerd. Het talrijker en grootschaliger worden van evenementen stelt de organisatoren voor steeds nieuwe uitdagingen. Nieuwe technologie biedt ook vele nieuwe mogelijkheden. Waar ervaring en gezond verstand alleen decennia lang voldoende was

om in deze sector succesvol te opereren is dat nu niet meer zo. Dat besef is breed gedragen en heeft al geleid tot enkele initiatieven:

- Het onderzoek *Podiumpower*, over marketing en social media in de klantenbinding voor podia (InHolland).
- Het onderzoek *No limits: de waarde van het digitale domein voor de Nederlandse muziekindustrie* (Centre of Expertise Amsterdam Creative Industries, Amsterdam Hogeschool voor de Kunsten, InHolland).
- De oprichting van het innovatieplatform *Open House*, waarin o.a. ID&T, TU Delft en TU Twente en het ministerie van Economische Zaken participeren. Als onderdeel hiervan heeft ID&T zijn events opengesteld als testomgeving voor technologische innovaties, b.v. op het gebied van energie, afval en belevingssystemen via mobiele communicatie.
- In samenwerking met Leeuwarden Culturele Hoofdstad 2018 bereiden de festivals Into The Great Wide Open, Welcome To The Village, Oerol en Eurosonic-Noorderslag een interreg-b aanvraag voor ten behoeve van de verduurzaming van deze festivals en de inzet van de festivals als maatschappelijke labs voor duurzame innovatie.
- De *Menukaart*, een digitaal platform waarop festivals als Oerol, MadNes, Into The Great Wide Open en Welcome To The Village duurzame initiatieven, diensten, materialen en attributen met elkaar delen.
- De Innovative Production Fair & Conference als onderdeel van Eurosonic Noorderslag.

De popsector heeft nauwelijks een traditie in het structureel onderhouden van contacten met de universiteiten en hogescholen. Ook met de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen (KNAW) zijn er geen contacten. Daarom hebben we de op dit moment levende onderzoeksbehoeften bij de verschillende actoren in de sector in kaart gebracht.

Innovatieve ontwikkelingen in de muziekindustrie

In de popmuziekindustrie in Nederland zijn grofweg twee soorten ontwikkelingen te herkennen:

1. Ontwikkelingen in de muziekindustrie zelf, die we *Music Industry Innovation* noemen. Voorbeelden hiervan zijn:
 - nieuwe distributiemethodes van muziek (P2P netwerken, Soundcloud)
 - nieuwe businessmodellen (Spotify, Deezer)
 - nieuwe vormen van het beleven van muziek (andersoortige festivals, muziek bij games)
 - formats en dragers van muziek (nieuwe devices)

De sector geeft aan behoefte te hebben aan onderzoek op het gebied van:

 - verdienmodellen (bijvoorbeeld het identificeren van verwante industrietrends, de exploitatie van intellectueel eigendomsrecht in een globale digitale wereld, het aanpassen van fiscale regelgeving)
 - technologie (bijvoorbeeld het verbeteren van online betaalsystemen, radio frequency identification, content creatie op festivals, het voorkomen van gehoorschade)
 - crowd control (drank/drugs beheersing, extreme weersomstandigheden, optimaliseren van mobiliteit en veiligheid)
 - Big Data (marktanalyse, vergroten exportmogelijkheden, invloed social media op de muziekconsumptie, het gebruik van big data bij intellectuele eigendomsrechten)
 - human capital (talentontwikkeling, onderwijs).
 - het optimaliseren van het gebruik van frequentieruimte, zodat zowel grootschalige consumenttoepassingen mogelijk worden en voor producties noodzakelijke frequentieruimte beschikbaar blijft.
2. Ontwikkelingen vanuit de muziekindustrie, in samenwerking met-, en/of invloed hebbend op andere sectoren en maatschappelijke ontwikkelingen. Dit noemen we *Music Driven Innovation*. Voorbeelden hiervan zijn innovatie op het gebied van wetenschappelijke en medische toepassingen van muziek (alzheimer, neurologie), TV formats (the Voice, beste singer songwriter) of multimedia (games, films). Overheden en onderwijsinstellingen hebben interesse in de effecten van actieve muziekbeoefening op de werking van hersenen, om zo tot betere leerresultaten te komen in het basis- en voortgezet onderwijs.

Festivals blijken een vind-, test- en presentatieplaats te zijn voor innovatieve producten en diensten, zoals op het gebied van veiligheid (de MOJO-barrier), ticketing (pay-logic), publiek sociaal experiment (sociale cohesie in krimpgebieden), reductie van het gebruik van fossiele brandstoffen (experimenten met zonne-energie) en beperking van afvalproblematiek (recycling experimenten).

Bottum up

Veel van de innovaties in de muzieksector vinden bottom -up plaats. De industrie springt in op het moment dat er al bewegingen bij het publiek zichtbaar zijn. Dit heeft een sterke parallel met het succesvolle samenspel van startups en grote investeerders in het succesvolle innovatiemodel van Silicon Valley. In zo'n vroege productcyclus lijkt een voortdurend en direct contact tussen publiek en industrie een voorwaarde. Dit is het moment waar een innovatie zijn industriële vorm krijgt, en waar samen met publiek de innovatie op een iteratieve manier wordt ontwikkeld.

Eurosonic Noorderslag in Groningen en Amsterdam Dance Event in Amsterdam zijn bij uitstek gelegenheden waar de resultaten van het uitvoeren van de innovatie-agenda kunnen worden getoond, in het bijzonder de resultaten van de *Music Industry Innovations*. Festivals als Into the Great Wide Open, Sensation, Awakenings, Welcome to the Village, Lowlands, Best Kept Secret, Paradigm Festival en Incubate kunnen zowel dienen als showcase als ook laboratorium voor *Music Driven Innovations*.

Op deze wijze ontstaat er een keten, waarin een (culturele) onderneming, overheid en/of onderwijsinstelling het initiatief kan nemen voor een innovatie, deze kan testen in de praktijk van een festival, en deze kan presenteren en exporteren via de Nederlandse showcasefestivals.

Bij elkaar een veelkleurig palet aan onderzoeksvragen, die allemaal actueel zijn in onze groeiende sector en die ons inziens voor onderzoekers ook uitdagend zijn. Onze vraag aan CLICKNL is hoe we hier het beste beweging in kunnen krijgen en hoe we ervoor kunnen zorgen dat onderzoeken en data geconcentreerd en onafhankelijk beschikbaar worden voor praktische toepassing voor de brede muzieksector.

Met vriendelijke groet,

Wilbert Mutsaers
Voorzitter De Popcoalitie

Janpier Brands
Knooppunt Muziekindustrie Noord-Nederland

BIJLAGE 3

DOELSTELLINGEN GEMEENTE EN PROVINCIE CULTUURPIJLERS ZOALS VERWOORD IN DE GEMEENTELIJKE CULTUURNOTA DD 17 oktober 2016⁴

- Het borgen van de kwaliteit van de Cultuurpijlers in de verschillende disciplines in de breedte van de Groningse cultuursector.
- Het versterken van de exploitatie van de Cultuurpijlers.
- Betere samenwerking tussen Cultuurpijlers en aanverwante kleinere instellingen. Dat kan door hen bij te staan in dienstverlening of door de gezamenlijke ontwikkeling van activiteiten of projecten. Ondersteuning kan in natura, bijvoorbeeld door artistiek of zakelijk advies, of door financiering van gezamenlijke projecten. Kleinere instellingen kunnen hier financieel en/of inhoudelijk hun voordeel mee doen, door ook hun exploitatie of artistieke kwaliteit te verbeteren.
- Een gelijkwaardige samenwerking tussen de instellingen. Er is nadrukkelijk geen sprake van een moederinstelling of adoptiemodel. Wel verwachten we van Cultuurpijlers een voortrekkersrol als het gaat om meer samenwerking en het aangaan of versterken van verbindingen, binnen of buiten de keten, of de sector.
- Het vergroten van de regionale cofinanciering voor de landelijk gefinancierde Cultuurpijler door een bijdrage uit het Cultuurpijlerfonds
- Erkenning van de positie van instellingen en gezelschappen die al jarenlang bepalend zijn voor de kwaliteit en zichtbaarheid van het Groningse cultuurprofiel.

⁴ Cultuurnota gemeente Groningen 17-10-16

Cultuurpijler

Aanvraag: Noorderzon als cultuurpijler, samen kom je verder

Collectief denken en samen optrekken is wat in het DNA van Noorderzon zit. Hoewel collectiviteit soms wat langer duurt, zijn de resultaten op de lange termijn vaak veel sterker en duurzamer dan denken en werken vanuit een concurrerende positie. Al sinds een aantal jaren beschrijven wij niet alleen dat een festival niet als een eiland kan bestaan, maar ook dat we een bepaalde mate van artistieke en organisatorische verantwoordelijkheid, graag op ons nemen. Zo interpreteren wij de Cultuurpijler ook: je verantwoordelijk voelen voor je directe omgeving en daar, waar van toepassing, naar handelen. Een festival, vinden wij, moet niet alleen het beste naar boven brengen wat een omgeving te bieden heeft, maar ook iets teruggeven. Noorderzon heeft zijn aanwezigheid met spinrag over zijn omgeving gesponnen om overal van op de hoogte te zijn en te blijven, maar stelt zijn kennis en platform ook graag ter beschikking.

Elk jaar organiseert Noorderzon op de laatste dag van het festival op eigen initiatief de traditionele NoorderZondag. Dit is eigenlijk de breed gedragen informele aftrap van het nieuwe culturele seizoen in de provincie Groningen. De Noorderzondag – ondanks het feit dat het opvallend vaak regent op deze dag – trekt duizenden geïnteresseerde bezoekers, families, culturele organisaties. Een echte familiedag, waarop de culturele sector (inclusief de amateursector) de mogelijkheid krijgt zich te presenteren. Meer dan 50 instellingen huren een kraampje, tientallen (gelegenheids-)collectieven treden op. Is zo'n dag nog te rijmen met de context een internationaal podiumkunstenfestival? Natuurlijk! De Noorderzondag gedijt goed in ons festivalmomentum en is vergroeid met Noorderzon en met cultureel Groningen.

Is Noorderzon dan een cultuurpijler? Het is een functie die Noorderzon al jaren uit eigen middelen en ambitie vervult. Uit de manier waarop Noorderzon omgaat met lokale talentontwikkeling, met het opleiden van jonge professionals in de sector, met multidisciplinair en coöperatief werken, (co)produceren en presenteren. Noorderzon is daarnaast een voorbeeld en vraagbaak voor de sector geworden als het gaat over: duurzaamheid, subsidieaanvragen en fondsenwerving, publieksopbouw, marketing, personeelsbeleid, financieel beleid, horeca etc. etc. etc.

We zijn daarmee langzaam maar zeker over de afgelopen jaren, een informele vraagbaak en soms loket geworden, zeker van cultureel Groningen. Dit komt voort uit hoe Noorderzon vindt dat we moeten acteren: we hebben altijd een open blik en hebben inmiddels een groot (internationaal) netwerk. Alle makers, gezelschappen, organisaties, die zich bij ons melden, hebben recht op het beste advies wat we kunnen geven of in deling in de kennis en ervaringen die we inmiddels hebben opgedaan. Dat betekent dus ook in veel gevallen dat Noorderzon 'doorverwijst' (naar collega's en partners) of 'knoopt' (maker of initiatiefnemer aan Noorderzon en andere

partners). Of gewoon helpt met (subsidie-)plannen, (artistieke) planvorming en het maken van begrotingen.

Onze inzet voor duurzame collectiviteit is onder andere te vinden in veel door ons geïnitieerde, informeel georganiseerde netwerken. Noorderzon was in 2007 al een van de voortrekkers van de G7 (een samenwerkingsverband van een aantal onafhankelijke culturele instellingen in Groningen) en in 2012 van de G17 (een samenwerkingsverband van alle rijksgesubsidieerde instellingen in Noord-Nederland) en in 2015 van de verenigde landelijke festivals (>40 landelijke podiumkunstenfestivals die samen optrekken in lobby, maar ook kenn's delen).

Een ander voorbeeld; al sinds de bekenamaking van de grote bezuinigingen in 2012 steekt Noorderzon veel tijd en energie in de toekomst van het Grand Theatre. Noorderzon was daarvoor (onbezoldigd!) klankbord, plannenschrijver en doorslaggevend in de lobby (met een consortium) voor het onafhankelijk houden van de organisatie van het Grand Theatre. Ook nu neemt Noorderzon – door onder meer de inhoudelijke verbinding via Mark Yeoman – zijn verantwoordelijkheid voor het meedenken over een nieuw spannend Grand Theatre.

Ook landelijk is Noorderzon een van de trekkers geweest van het samenwerkingsverband De Verenigde Podiumkunstenfestivals. Een initiatief dat door een grote nadruk op collectieve lobby de landelijke politiek zover heeft gekregen om 3,1 miljoen extra te investeren in festivals in het Fonds Podiumkunsten (dat is meer dan een verdubbeling van het budget). Hierdoor kunnen noordelijke festivals als Eurosonic Noorderslag, Jonge Harten en Welcome to the Village in de komende jaren rekenen op een aanzienlijke meerjarige bijdrage.

Hoe verder?

Noorderzon wil in de komende jaren de centrale voortrekkersrol in Groningen (en daarbuiten) blijven houden en ontwikkelen door continu naar nieuwe mogelijkheden te zoeken om een positieve rol in het veld te kunnen spelen en de spin-off van het festival nog groter te maken. Passende bij de uitgangspunten in het beleidsplan 2017 – 2020. Noorderzon en het festival hebben alle belang bij een springlevende, krachtige en bruisende culturele omgeving. Wij willen ons cultuurpijlerschap inrichten naar de volgende lijnen, die zoals gezegd grotendeels al versleuteld zijn in de reeds ingediende en ruimhartig goedgekeurde beleidsplannen.

1. **ORGANISATIE** | Een voorwaarde voor goed cultuurpijlerschap is een versterking van de organisatie. Financieel gezien zou de organisatie bijzonder geholpen zijn met meer armslag om de kleine kernorganisatie – die voornamelijk verbonden is met het festival – als cultuurpijler te kunnen versterken om de extra tijd en energie ook daadwerkelijk te kunnen betalen. Nu doen we er heel veel bij gewoon maar bij en dat is niet houdbaar ook gezien alle andere uitdagingen. Cultuurpijlerschap begint bij de mensen die uitvoeren, scouten, begeleiden, participeren.

deelnemen in veel netwerken en alle 'luiken' open hebben. Wij willen onze programma producers formatie uitbreiden van 0,6 fte naar 0,8 fte (1 dag extra) en voor specifieke projecten, (jonge) professionals aanstellen als dossierhouders. Zo snijdt het mes aan twee kanten en ondersteunen we ook jong talent. Ook willen we graag tijd investeren in onze relatie met het Grand Theatre en in het energieke netwerk Station Noord (zie ook plannen 2017). Dossiers en netwerken waar Noorderzon in wil investeren in tijd zijn onder andere: 5D (Toegankelijkheid; we nemen deel in een platform van festivals, 5D en VSB Fonds Landelijk), Create To Connect, NXTSTP+Advance, EU-Festivalplatform, Innofest, IETM, Vereniging Podiumkunstenfestivals, Station Noord, CultuurPaktNoord, Cultuurfonds (i.o) VNO NCW, de G7 (Groningse cultuurinstellingen, is nu te weinig tijd voor), Duurzaamheid Groningse festivals, CCCne (Cultural Connection of Northern Europe) en ook het versterken van onze vrijwilligersorganisatie. Dit laatste doen we bijvoorbeeld met de MJD Groningen in het project Goud Voer Joe.

2. **KENNISOVERDRACHT** | Uitbreiding van de kernorganisatie is een voorwaarde voor een belangrijk onderdeel van het Cultuurpijlerschap: kennisoverdracht. Noorderzon bezit specialistische kennis op veel verschillende vlakken: (internationaal) programmeren, produceren, horeca, vrijwilligersbeleid, duurzaamheid/MVO, marketing, toegankelijkheid, fondsenwerving etc. Deze kennis wordt breed ingezet. We zitten overal aan tafel, worden heel veel uitgenodigd op expertise te delen, zowel formeel als informeel. Dit willen wij graag blijven doen en ook meer doen in de komende jaren.
3. **OPLEIDING** | Daarbij speelt Noorderzon ook een belangrijke rol in het opleiden van mensen die in de culturele sector werkzaam zijn of willen zijn. Een groot percentage van de mensen werkzaam in het noordelijke veld heeft ergens wortels bij Noorderzon. Bij ons kun je op zeer veel niveaus leren. Van barhoofd tot locatiemanager, van kaartverkoper tot productie leider. Vrijwel ons gehele kernteam is bij Noorderzon opgeleid. Wij leiden technici van Noorderpoort college op. Daarnaast werken we met 800 vrijwilligers, waarbij voor velen Noorderzon ook een soort scharnierpunt in het jaar is. Uiteraard leiden wij elk jaar een aantal stagiaires op en doen we mee aan tientallen onderzoeken.
4. **SPILFUNCTIE ALGEMEEN** | Een culturele sector heeft een aantal centrale kernen met paraplu-functie nodig. Organisaties die een centrale rol vervullen in de infrastructuur, een rol die niet uitgaat van het belang van de organisatie, maar juist van een collectief belang. Noorderzon heeft vanwege deze houding een spilfunctie in de culturele infrastructuur van het noorden gekregen. Zowel cultureel als maatschappelijk. Cultureel gezien knopen wij partijen aan elkaar zodat nieuwe samenwerkingen ontstaan, zorgen wij voor cohesie in de sector door overlegmomenten in te bouwen, zorgen wij voor mogelijkheden elkaar te zien (zowel tijdens het festival als door

het jaar heen). Maatschappelijk gezien bieden wij tijdens het festival heel veel gelegenheid aan bijvoorbeeld politieke, publieke en maatschappelijke organisaties om bijeenkomsten en ontvangsten te organiseren, of om een programma aan te bieden. Passende bij ons beleidsplan zien wij dat onze wereld een stuk groter is dan enkel de culturele sector. In die zin vullen wij het Cultuurpijlerschap breder in en zijn wij als pijler tevens de connectie met vele andere partijen. Waardoor 'kunst' en 'programma' dichter de maatschappij in kruipen. Wij investeren hierbij heel concreet in locaties (tenten, podia, techniek), maar ook in hospitality (medewerkers, eten en drinken, uitnodigingen) etc.

5. **SPILFUNCTIE PODIUM** | Noorderzon presenteert elke editie voorstellingen en projecten van vele partners uit het Noorden. Daarmee gaan we zowel de breedte als de diepte in. De Noorderzondag biedt een podium aan de complete professionele, maar ook amateursector. In het containerprogramma laten de jonge talenten van De Noorderlingen, JTS, NNTwee en Nizno hun kunsten zien. In datzelfde uitgebreide containerprogramma én het grote kinderprogramma zijn jaarlijks tussen 20 en 30 lokale partners vertegenwoordigd, van amateur tot professional. Vele voorstellingen worden specifiek voor Noorderzon ontwikkeld. Ook in het hoofdprogramma presenteren wij projecten die deels ontwikkeld worden voor Noorderzon. Van nieuwe producties van de regisseurs verbonden aan onze lokale collega's tot aan Platform GRAS. Noorderzon investeert – naast de kernfunctie van het bieden van een internationaal programma – een zeer groot podium met bijpassend groot publiek aan de lokale culturele infrastructuur in al zijn disciplines. Dat gaat zo ver dat zelfs NRC over lokale projecten schrijft. De Cultuurpijlerbijdrage gaan wij zeker gebruiken om hierin te kunnen blijven investeren.
6. **PRODUCTIE** | Noorderzon (co)produceert zowel internationaal als lokaal. Internationaal coproduceren we jaarlijks tussen de 3 en de 7 voorstellingen (veelal in Europees verband). Lokaal ondersteunen we op diverse manieren in de totstandkoming van vele verschillende producties. Dat betreft alle genres, van muziek tot theater, van media-art tot beeldende kunst. Soms initiëren we; en is Noorderzon penvoerder voor de productie. Soms betalen we mee; geven zaaigeld aan (jonge) noordelijke makers om een productie mogelijk te maken. Soms delen wij in de productiekosten ter plekke; in de kosten voor techniek, locatie, mankracht. Soms denken wij mee over fondsenwerving, kijken wij naar teksten, begrotingen etc. Sowieso delen wij altijd ons expertise en daarbij mankracht. Noorderzon (co)produceert daarmee op maat en naar de noden van de makers. Ook hier gaat veel geld en energie in om. Afgelopen jaren is het aantal lokaal geïnitieerde voorstellingen toegenomen; wij juichen deze productieslagkracht alleen maar toe! Voor projecten als Sijas de Groot & WERC, Geert van der Velde / The Black Atlantic, Anne van Slageren/Solace I Guess, Stichting Beeldlijn willen wij ruimte

kunnen houden. Zowel om het voortraject goed te kunnen doen, eventuele begeleiding, maar ook eindregie in te kunnen huren. Dat gebeurt nu nog te zuinig; in plaats van 2 dagen een regisseur te laten meekijken, maakt (het budget) voor 1 tot 2 weken professionele begeleiding alle verschil. Hiermee versterken we het artistieke klimaat in Groningen en, liever: de Noordelijke regio.

7. **PUBLIEK** | Bij het bovenstaande hoort uiteraard ook de factor publiek. Noorderzon trekt een uitzonderlijk breed publiek naar het festival. Mensen laten zich op grote schaal verrassen door het gebodene. Noorderzon brengt het publiek dan ook in de volle breedte in contact met kunst en kunstvormen en derhalve ook met de organisaties die zich bij ons presenteren. De geslaagde mix van Noorderzon laat de hele sector deelnemen en delen in het bereiken van veel nieuw publiek. Ook dit kost veel inzet vanuit Noorderzon. In organisatiekracht, marketingkracht, producerende kracht en alle bij komende kosten. Vergeet daarbij ook niet de enorme operatie van het runnen van het grootste zomerfeest van de stad, dat er toe bijdraagt dat het bovenstaande überhaupt mogelijk is.

Noorderzon opereert als een cultuurpijler pur sang en een voorbeeld voor een nieuwe, collectieve vorm van festival, zoals wij in onze beleidsaanvraag 2017 – 2020 al aangaven. Al het bovenstaande kwam in meer of mindere mate – waar de plannen het toelieten -, al terug in ons beleidsplan, ook met de wens hierin te kunnen investeren in de komende jaren om het niveau van activiteiten en rol te kunnen voortzetten en uitbreiden. In onze beleidsplannen 2017-2020 namen wij een bijdrage van het FPK ad EUR 300.000 op en dit is in augustus 2016 toegekend. Van de Provincie Groningen vroegen wij EUR 200.000; daarvan is EUR 112.000 gehonoreerd. Van de Gemeente Groningen vroegen wij de bijdrage eender aan 2013-2016 voor de 10% structurele korting; EUR 490.000. Hiervan is EUR 452.000 beschikt (tot vaststelling in november 2016). Wij zetten dit geld dan ook graag in om geheel in lijn met onze uitgangspunten stappen te zetten in de komende jaren. Met onze cultuurpijler-aanvraag voor EUR 100.000 hopen wij ons huidige niveau voort te kunnen zetten en de geschetste programmalijnen te versterken.

Noord Nederlandse Orkest als Cultuurpijler: hoe en met wie?

Cultuurpijler als verbinder

Het NNO is samen met een aantal andere kunstinstellingen uitgekozen om cultuurpijler te zijn. In onze aanvraag voor het cultuurpijlerschap gaven we aan dat we, vanuit onze lange ervaring als professioneel orkestbedrijf en organisator van muziekevenementen, graag andere instellingen inhoudelijk en/of facilitair willen ondersteunen of een 'boost' willen geven. We staan open voor expertise-uitwisseling en samenwerking binnen en buiten de cultuursector. Dat is wat ons betreft de kern van het cultuurpijler zijn. Past dat bij de benoeming tot cultuurpijler *klassieke muziek*? De beleidskeuze voor die toevoeging is logisch gezien onze core business, maar het NNO wil zich graag vrij voelen ook interdisciplinaire en andere verbindingen aan te gaan. Zo gaven we dat in onze aanvraag ook aan:

"Het NNO zou in de nieuwe periode 2017-2020 graag de benodigde financiële armslag krijgen om als professionele en beeldbepalende organisatie in het Noorden anderen behulpzaam te zijn. Tijdens de diverse bijeenkomsten in de aanloop naar de nieuwe Noordelijke cultuurnota's gaven we dat ook aan: laat de grote instellingen verantwoordelijkheid nemen om kleinere initiatieven of activiteiten (tijdelijk) onder hun vleugels te nemen, of - als hun autonomie daarmee teveel in het gedrang komt - te coachen en ondersteunen.¹ We stellen ons voor dat we een aantal samenwerkingsverbanden intensiveren in het kader van het cultuurpijlerschap, plus een aantal nieuwe verbindingen aangaan met andere/kleinere instellingen binnen & buiten de sector." Wij vragen u onze verdere uitwerking in dat licht te zien.

Meerjarenplannen: nu en op langere termijn

In de navolgende tekst worden de vier activiteiten genoemd die nu op stapel staan om verder te worden uitgewerkt en opgenomen in de planning. Dat zijn de activiteiten die we vanaf het moment dat de pijlers bekend werden op 8 juli tot 1 november 2016 concreter maakten, in overleg met de verschillende samenwerkingspartners. Bij de activiteiten wordt steeds aangegeven: de titel van het project, het jaar/de jaren van uitvoering, de samenwerkingspartner(s) en het budget, gevolgd door een korte omschrijving van de inhoud (totaal van de vier activiteiten in 2017-2020 is € 125.000,-).

Daarnaast worden nog twee projecten genoemd die we graag nader willen bekijken op haalbaarheid binnen het cultuurpijlerschap in de komende jaren. In de afgelopen maanden kon eenvoudigweg nog niet alles worden uitgewerkt en met potentiële samenwerkingspartners worden besproken. Het kan zijn dat deze 'langere termijn lijst' wordt aangepast als de activiteiten die nu voorrang hebben gekregen zo succesvol worden dat ze volstaan om de (financiële en inhoudelijke) mogelijkheden van het cultuurpijlerschap goed te benutten.

¹ Op het gebied van fondswerving, (financieel) management, HRM, marketing, of programmatisch.

Activiteiten Nu

Voor de komende jaren willen we de volgende activiteiten/diensten ontwikkelen en uitvoeren.

1. Move it!

Jaar:	Twee keer in de periode 2017-2020
In samenwerking met:	Club Guy en Roni, voortgezet onderwijs in de Provincie Groningen
Budget:	Per project € 25.000,- (voor beide cultuurpijlers samen)
Extra:	Project transportabel naar andere scholen/provincies

Het succesvolle educatieproject *Move it!* met Club Guy en Roni gaan we eindelijk echt realiseren. *Move it!* is een project voor het voortgezet onderwijs, waarbij met tientallen scholieren tussen 15 en 18 jaar een choreografie wordt ontwikkeld, waarvan de eindpresentatie live wordt begeleid door het NNO. Bij een aantal vooraf geselecteerde middelbare scholen in de provincie Groningen (juist niet de cultuurprofiel scholen) krijgen scholieren intensieve danstraining. De docenten drama van de scholen helpen bij de keuze van de deelnemers. De danstraining, verzorgd door professionele dansers, geeft deze scholieren een buitenkans. Ze leren zichzelf en elkaar beter kennen, ontwikkelen hun dansvaardigheden en ze maken kennis met klassieke muziek en het symfonieorkest. Muziek waarvan ze zich niet hadden gerealiseerd dat je er op kunt dansen!

Het project is geïnspireerd op het legendarische *Rhythm Is It* dat in 2004 in Berlijn werd geproduceerd, door dirigent Simon Rattle en choreograaf Royston Maldoom. In 2011 voerde het NNO dit innovatieve project met Club Guy & Roni voor het eerst uit, met scholieren uit Groningen en Hogeveen. Het had een pilotkarakter, met als doel het project na evaluatie te vervolgen. Vanwege de arbeidsintensieve werkwijze en de drukke schema's van beide gezelschappen is er wel geëvalueerd en zijn nieuwe inzichten besproken voor een vervolg, maar kwam dat er (nog) niet van. Terwijl we het artistiek en vooral educatief en qua bereik van deze doelgroep een steengoed en werkbaar project vinden, waarbij de kracht van beide instellingen wordt gecombineerd. We hebben ervaren dat we op deze manier jongeren uit diverse lagen van de bevolking in aanraking brengen met moderne dans en klassieke muziek. En via de jongeren ook hun ouders of verzorgers, familie en burens die naar de voorstelling komen kijken. We zien hier een taak, maatschappelijk gezien en qua cultuureducatie, omdat de meeste kunstprojecten focussen op het basisonderwijs. In overleg met het Jonge Harten festival willen we daar de jongeren hun *Move it!* ook in kleinere vorm laten zien.

Het budget is nodig voor de projectbegeleiding (scholen benaderen, dramadocent ondersteunen bij keuze deelnemers, coördinatie deelnemers, repetitieruimte zoeken, repetities plannen, gepaste kleding verzorgen), de zaalhuur van De Oosterpoort, de out-of-pocketkosten van beide kunstinstellingen (extra uren dansers/repetitors, inhuur dirigent en remplaçants, technische voorzieningen zoals licht en een tijdelijke balletvloer), educatieve ondersteuning, communicatie en marketing. Beide instellingen samen dragen vanuit de eigen exploitatie de basiskosten.

2. Muziek visueel: WERC

Jaar:	Twee keer in de periode 2017-2020
In samenwerking met:	Multimediacollectief WERC en jonge makers
Budget:	€ 2.500,- ontwikkelkosten voor WERC, geschatte extra kosten per evenement € 15.000,- (exclusief het concert) voor techniek/materiaal/uitvoering WERC. Begeleiding van gerelateerde WERC-vraagstukken (HRM, financieel/control, schrijven aanvragen) door NNO zijn kosteloos.

Het NNO wil graag samenwerken met dit multimedia collectief om ze in de gelegenheid te stellen om grootschalig te kunnen uitpakken voor een breed publiek. Door WERC te betrekken bij een NNO productie snijdt het mes aan twee kanten. Voor het NNO is visualisatie een sleutelbegrip in het ontwikkelen van programma's *Symfonisch Nieuwe Stijl*. Een label waaronder het NNO concerten organiseert voor nieuwe publieksgroepen die de mores van het klassieke concert minder goed kennen. Er is daarbij, anders dan gebruikelijk, veel aandacht voor de visuele belevingswaarde. WERC timmerde de afgelopen jaren stevig aan de weg op het gebied van techniek en multimediaontwerp, en is vooral bij festivalgangers goed bekend. Denk aan Noorderzon, De nacht van kunst en wetenschap en Paradigm. Het NNO vindt dat hun bijzondere en technisch innovatieve werk zichtbaarheid verdient bij een breder (muziek)publiek. Omgekeerd is het NNO geïnteresseerd in de innovatieve WERC-context.

In 2014 werkte het NNO eenmalig samen met WERC bij het 400-jarig bestaan van de Rijksuniversiteit Groningen. WERC projecteerde op het academiegebouw en het achterdoek van de podiumtent foto's en visuals (videomapping), die een dynamisch en organisch geheel vormden met de soundscapes van Jan Klug, de symfonische muziek van het NNO en dans. Het samengaan van de verschillende disciplines creëerde een buitengewoon krachtig 'gesamtkunstwerk' waarin de bezoekers fysiek werden opgenomen. Voor Groningen was dit een hoogwaardig en aantrekkelijk evenement.

Een dergelijk concept willen we, samen met WERC, op een andere locatie en met andere jonge makers verder ontwikkelen. Het programma rondom dirigent/componist Leonard Bernstein, dat we maken voor 2018, zou hiervoor een mooie kans zijn. Dat wordt gespeeld in Leeuwarden (dan culturele hoofdstad!), Groningen en Utrecht. Ook de Grote Markt, tijdens het openluchtconcert op 28 augustus (Gronings Ontzet) is een optie. Streven is na een nieuwe samenwerking op 'Noordelijk terrein' samen de sprong naar een landelijk evenement te maken. Zoals bij Lowlands (waar het NNO in 2017 optreedt) of tijdens Sail Amsterdam. Een nieuwe samenwerking levert beide partijen meerwaarde op en draagt bij aan het cultureel uitdagende profiel van de stad/provincie Groningen.

Het NNO stelt daarnaast, gelinkt aan de gezamenlijke uitvoeringen, zijn expertise beschikbaar om te helpen bij vraagstukken die er voor WERC zijn in de huidige fase van hun ontwikkeling.

3. TIP-talk

Jaar:	Jaarlijks in de periode 2017-2020
In samenwerking met:	Studium Generale, Prins Claus Conservatorium (lectoraat New Audiences Innovative Practice), JNO (jonge noordelijke ondernemers, onderdeel van VNO-NCW Noord), De Oosterpoort, Stichting Van der Leeuw lezing.
Budget:	Jaarlijks € 5.000,- (voor de sprekers)

Het NNO wil zich, naast het organiseren van meer dan honderdtwintig concerten per jaar, ook bezighouden met het stimuleren van inspirerende kennisuitwisseling. Om die reden starten we in 2017 met de ontwikkeling van TIP-talk.

Veel mensen hebben het druk en komen weinig toe aan het gericht opdoen van inspiratie. Terwijl dat zo belangrijk is om op hoog niveau te blijven functioneren en organiseren. Daarom is er behoefte aan een Noordelijke variant van de (inter)nationale TED talks²: de TIP talk. En TIP staat voor talent, innovation and public. We halen eens per jaar kennis en inspiratie naar de stad, rondom het thema vakmanschap in de 21^e eeuw. Denk aan een dubbelpresentatie van de Amerikaanse arbeidssocioloog Richard Senett, gekoppeld aan de Venezolaanse dirigent Gustavo Dudamel. Voor jonge makers, sporters, musici en ict-ers, studenten, bierbrouwers en ondernemers een feestje voor de geest.

Voor de ontwikkeling van een kansrijke serie TIP-talks gaan we samenwerken met kennisinstellingen (Studium Generale van de RuG, het lectoraat van het Prins Claus Conservatorium o.a.) en met de jongerenafdeling van VNO-NCW Noord. De Oosterpoort wordt benaderd voor inhoudelijke en facilitaire ondersteuning. Er liggen veel onderwerpen, gerelateerd aan vakmanschap, die actueel en inspirerend zijn voor een brede groep mensen.

Als opmaat naar de TIP-talks spraken we met Studium Generale af dat we jaarlijks zullen zorgen voor een spraakmakende gast in één van hun thematische lezingenseries. Zoals recent onze vaste gastdirigent Antony Hermus te gast was in zijn rol als *maestro* in een serie over leiderschap. Studenten en docenten van de Hanzehogeschool en de Rijksuniversiteit vormen de primaire doelgroepen van Studium Generale, maar ook bezoekers van buiten zijn van harte welkom. Menging van verschillende publieksgroepen maakt Studium Generale-bijeenkomsten tot een belangrijke ontmoetingsplaats van hoger onderwijs en maatschappij. Dit is goed bevallen en het NNO heeft de intentie vanuit deze samenwerking de TIP-talks verder te ontwikkelen. Er is budget nodig om plannen uit te werken, sprekers naar Groningen te halen, te koppelen aan musici/studenten/ondernemers en via de sociale media publiciteit hiervoor te genereren.

² TED staat voor technology, entertainment en design. Er is geen lezingenserie die vaker wordt aangehaald als inspirerend en het begin van een nieuw idee dan de TED-talks.

4. Noordelijke Muziekmeeting

Jaar: jaarlijks in de periode 2017-2020
In samenwerking met: Luthers Bach Ensemble en andere muziekinstellingen.
Budget: € 5.000,-

De Muzieksector in het Noorden is groot en divers. Herhaaldelijk merken we dat er onderling veel verbondenheid bestaat (muziek maken is immers voor allen een grote passie), maar er zijn ook verschillen; in omvang en aanpak, in genre en speelcultuur, in organisatiegraad en in de beschikbaarheid van budget en netwerk. Het NNO is het enige symfonieorkest in Noord Nederland en maakt deel uit van de Basis Infrastructuur van de Rijksoverheid. Vanuit die positie willen we graag (meer dan we nu doen) toenadering zoeken tot andere muziekinitiatieven, kennis uitwisselen en samenhang doen ervaren. Het gaat niet om belangenbehartiging, maar om een steun in de rug van initiatieven die Groningen/Het Noorden muzikaal verrijken.

We spraken met vertegenwoordigers van het Luthers Bach Ensemble (LBE), een actief en ambitieus barokensemble. Zij gaven aan behoefte te hebben aan afstemming over agendering van klassieke concerten om onnodige dubbelingen te voorkomen. En ze zouden graag een verbreding zien van *De Agenda* van Oosterpoort/Schouwborg/Grand naar alle Groninger Podia. Ook vraagt men ondersteuning op het gebied van marketing en publiciteit, omdat de organisatie vrijwel geheel in handen is van vrijwilligers.

Het NNO wil - waar mogelijk en realistisch - tegemoet komen aan deze wensen in een bredere setting. Ook andere orkesten en ensembles hebben wellicht behoefte aan kennisdeling en samenwerking op het gebied van programma's, publiciteit en marketing. Van de Stichting Abdijconcerten, tot het Studentenorkest MIRA en het Noordpoolorkest en alles wat daar tussen zit. Onlangs was er een bijeenkomst in Drenthe met diverse (klassieke) muziekinstellingen waarbij dit ook aan bod kwam. Dat sterkte ons in de gedachte hier iets mee te willen en kunnen doen.

Het NNO gaat jaarlijks, in samenwerking met het LBE, een muziekmeeting organiseren en daarbij alle op (klassieke) muziekgebied actieve instellingen uitnodigen. Een koppeling aan de hiervoor beschreven *TIP-talk* is een mogelijkheid om elkaar te treffen en in de slipstream daarvan planning en promotie te bespreken. Afhankelijk van de geïnventariseerde behoefte daaraan zullen we voor het LBE en collega instellingen een paar keer per jaar medewerking en kennis beschikbaar stellen op het terrein van publieksbereik en -onderzoek, concertmarketing en sociale media. We willen dat graag informeel doen (wat betreft atmosfeer en locatie), maar wel professioneel. We stellen eigen medewerkers beschikbaar en zullen waar nodig expertise inhuren. Budget is nodig voor het inhuren van externe deskundigheid (financiën/marketing/projectorganisatie/nieuwe media) apparatuur en voor het samen zichtbaarder zijn in de geëigende media en voor publiek.

5. Cultuurpijlers economisch vertaald

- Met de instellingen die een programma bieden dat de noordelijke provinciegrenzen overschrijdt, met Marketing Groningen en de Groninger horeca en hotels gezamenlijk arrangementen creëren die via p.r. en marketing zorgen voor een groter publieksbereik op (inter)nationale schaal.
- Een cultuurgala organiseren met jonge ondernemers en kunstinstellingen uit stad en provincie Groningen (kan ook Noordelijk). Doel is – met het oog op nieuw kunstpubliek en sponsors – alle jonge ondernemers op een positieve manier vertrouwd maken met het Groningse kunstaanbod. Partners: De Oosterpoort (Businessclub), NNT, Groninger Museum, Galerie with Tsjalling, Noorderlicht, VNO-NCW MKB Noord, NOM, Jongeren Commerciële Club Groningen.

6. Aansluiten bij het Groninger thema Healthy Ageing

- Verder invullen van de programmalijn Healthy Ageing³. Door een vervolg op de concertpilots op maat voor ouderen in verzorgingshuizen en begeleid concertbezoek, in samenwerking met Team 290, onderdeel van GGD Lentis.

Eén op de vijf mensen krijgt dementie. Naarmate de ziekte vordert, verliest iemand met dementie steeds meer de regie over zijn eigen leven. Muziek zorgt ervoor dat mensen met dementie zich kunnen ontspannen. Luisteren naar muziek activeert veel meer delen van de hersenen. Daardoor spreekt muziek mensen met dementie aan. In 2015 heeft het NNO in samenwerking met team290 een serie concerten in kamermuziekformatie gegeven voor mensen met dementie of het vermoeden daarvan. Op vijf locaties in Noord-Nederland (Eelde, Assen, Middelstum, Groningen en Drachten) brachten vier musici van het orkest en een presentator klassieke muziek bij de cliënten thuis en presenteerden het concert op een toegankelijke en passende manier. Naast het concert van 1,5 uur gaven de musici nog enkele mini-concertjes op kamers voor cliënten die door hun ziekte niet aan het grote concert konden deelnemen. Gezien de positieve reacties vanuit de zorginstellingen, het publiek en ook de musici wil het NNO dit project in de periode 2017-2020 voortzetten. De samenwerking met team290 was eenmalig in het kader van het tienjarig bestaan van deze organisatie. Gasterra biedt financiële hulp om het project op bescheiden schaal te continueren. De aard van dit programma past goed in cultuurpijler-denken en kan veel groter en invloedrijker worden in bredere samenwerking. Door inhoudelijke expertise op te bouwen met onze musici en het Prins Claus Conservatorium wordt gewerkt aan positieve ervaringen voor dementerenden en tegemoet gekomen aan de toenemende vraag naar muzikaal zorgaanbod voor ouderen en alzheimerpatiënten door daarop toegeruste musici.

³ TED staat voor technology, entertainment en design. Er is geen lezingenserie die vaker wordt aangehaald als inspirerend en het begin van een nieuw idee dan de TED-talks.